

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА ОБЛІКУ ТА АУДИТУ

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

Особливості обліку і оподаткування діяльності підприємств малого бізнесу

Допущено до захисту перед ЕК рішенням кафедри обліку та аудиту, протокол № 10 від «15» травня 2023 р.

Завідувач кафедри

д.е.н., доц. Засадний Б.А.

Студентки 2 курсу магістратури спеціальності 071 «Облік і оподаткування» денної форми навчання
Керкез Милени Віталіївни

(підпис студента(ки))

Засвідчую, що в цій випускній кваліфікаційній роботі немає запозичень із праць інших авторів без відповідних посилань

(підпис студента (ки))

Науковий керівник:
кандидат економічних наук, доцент
Мисака Ганна Вікторівна

(підпис)

Київ – 2023 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ДІЯЛЬНІСТЬ МАЛОГО БІЗНЕСУ ЯК СПЕЦИФІЧНИЙ ОБ’ЄКТ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ.....	6
1.1. Роль малого бізнесу в розвитку національної економіки	6
1.2. Класифікація та характеристика малих форм господарювання	13
1.3. Нормативно-правове регулювання обліку та оподаткування діяльності підприємств малого бізнесу	20
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ТА ЗВІТНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВАХ МАЛОГО БІЗНЕСУ	27
2.1. Методика бухгалтерського обліку на підприємствах малого бізнесу	27
2.2. Організація бухгалтерського обліку та звітності на підприємствах малого бізнесу	33
2.3. Удосконалення обліку та звітності на підприємствах малого бізнесу	41
РОЗДІЛ 3. ОПОДАТКУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ МАЛОГО БІЗНЕСУ	45
3.1. Зарубіжний досвід оподаткування малого бізнесу	45
3.2. Особливості механізму оподаткування діяльності підприємств малого бізнесу	54
3.3. Інструменти податкового стимулювання малого бізнесу в Україні.....	59
ВИСНОВКИ	66
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	70
ДОДАТКИ	80

ВСТУП

Актуальність теми. Дослідження малого бізнесу ставало темою багатьох вітчизняних та іноземних наукових діячів. Актуальність цієї теми завжди залишатиметься на найвищому рівні, оскільки малий бізнес є фундаментом ринкової економіки.

Малі підприємці відіграють важливу роль у національній економіці, оскільки кожен з таких суб'єктів господарювання створює конкуренцію на ринку, забезпечує власне домогосподарство доходом, наповнює бюджети усіх рівнів податковими платежами та зборами, а також створює додаткові робочі місця. Окрім економічної функції, малий бізнес виконує й ряд соціальних функцій

В умовах війни та повоєнного відновлення України роль малого бізнесу лише зростатиме, оскільки обсяг надходжень до бюджетів усіх рівнів на сьогоднішній день не покриває усіх необхідних витрат, велика кількість підприємств після початку повномасштабного вторгнення була вимушена припинити свою діяльність, а загалом по країні значно збільшилась кількість внутрішньо-переміщених осіб, які втратили роботу. Малий бізнес може стати тією рушійною силою, яка допоможе підприємствам розпочати діяльність «з нуля», створити нові робочі місця та приносити податкові надходження до бюджетів усіх рівнів.

Саме тому, нормативно-правові акти, що стосуються питання обліку та оподаткування підприємств малого бізнесу завжди потребуватимуть якісного вдосконалення та комплексного глибокого дослідження враховуючи особливості конкретного часу та обставин.

Питання особливостей обліку і оподаткування підприємств малого бізнесу досліджується у працях таких вітчизняних учених як Буй Т.Г., Варналій З.С., Дем'янцева Є.Ю., Жечева А.М., Карпова Т.С., Козинець І.Г., Костякова А.А., Кравченко О.В., Мелень О.В., Павелко О.В., Прімерова О.К., Ткач В.М., Топоркова О.А., Хоча Н.В., Шмерук І.А., та ін.

Проте, у роботах деяких учених було недостатньо проаналізовано іноземну практику щодо оподаткування підприємств малого бізнесу, і як наслідок, не

узагальнено що саме було б доцільно перейняти та імплементувати у вітчизняну практику. Адже, малі підприємства першочергово базуються на створенні механізму державної підтримки та відповідної ринкової інфраструктури. Було б доцільно дослідити що саме Україна може запозичити для покращення державного стимулювання малого бізнесу в країні.

Метою роботи є теоретична розробка та експериментальне обґрунтування комплексу заходів з удосконалення організації та методики обліку та оподаткування діяльності суб'єктів малого бізнесу відповідно до вимог міжнародних стандартів і необхідності адаптації системи управління підприємством у сьогоденних військових реаліях.

Для досягнення необхідної мети було визначено наступні **основні завдання**:

- проаналізувати роль малого бізнесу в розвитку національної економіки;
- систематизувати класифікації та характеристики малих форм господарювання;
- проаналізувати нормативно-правове регулювання обліку та оподаткування діяльності підприємств малого бізнесу;
- розкрити методику бухгалтерського обліку на підприємствах малого бізнесу;
- дослідити організацію бухгалтерського обліку та звітності на підприємствах малого бізнесу;
- дослідити питання удосконалення обліку та звітності на підприємствах малого бізнесу;
- проаналізувати зарубіжний досвід оподаткування малого бізнесу;
- розкрити особливості механізму оподаткування діяльності підприємств малого бізнесу;
- дослідити інструменти податкового стимулювання малого бізнесу в Україні.

Об'єктом дослідження є фінансово-господарська діяльність суб'єктів малого підприємництва.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні аспекти обліку та оподаткування діяльності підприємстві малого бізнесу.

В процесі здійснення дослідження були використані загальнонаукові **методи дослідження** - аналізу і синтезу, опису, історичного та логічного, експертно-аналітичний. Також, у роботі було застосовано конкретно-наукові методи дослідження - статистико-економічний метод, альтернативний аналіз, метод абсолютних та порівняльних переваг.

Інформаційною базою даного дослідження послужили наукові праці та дослідження іноземних та вітчизняних науковців, первинна документація, фінансова звітність, нормативно-правові акти, матеріали Державної служби статистики України.

Структура та обсяг роботи. Загальний обсяг випускної кваліфікаційної роботи магістра становить 89 сторінок друкованого тексту, включає 11 таблиць на тринадцяти сторінках, 6 рисунків (схем та графіків) на шести сторінках, 4 додатка на десяти сторінках, список використаних джерел налічує 70 найменувань.

РОЗДІЛ 1. ДІЯЛЬНІСТЬ МАЛОГО БІЗНЕСУ ЯК СПЕЦИФІЧНИЙ ОБ'ЄКТ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ

1.1. Роль малого бізнесу в розвитку національної економіки

Однією з головних рис ринкової економіки є наявність конкуренції та розвиток підприємництва.

Залежно від масштабів діяльності, розмірів та обсягів доходу, суб'єкти підприємницької діяльності поділяються на малі, середні та великі.

Незважаючи на те, що у великого бізнесу більші обсяги реалізації, велика кількість робочих місць, достатній рівень фінансових ресурсів для забезпечення високотехнологічного виробництва та впровадження інновацій, на думку більшості дослідників, саме малий бізнес є фундаментом ринкової економіки і що саме він здійснює структурну перебудову економіки та визначає темпи економічного росту.

На основі досліджень та думки відомого ученого З.С. Варналія висувається концепція, що сягає корінням у термінології малого підприємництва. Згідно з його поглядами, мале підприємництво пронизане концепцією незалежності та фінансової самодостатності, оскільки воно базується на власних ресурсах. Ця видатна форма підприємництва передбачає систематичну та інноваційну діяльність, що виконується громадянами-підприємцями та малими підприємствами, з усіма впливаючими ризиками та прагненням до досягнення підприємницького прибутку. Завдяки цьому різновиду підприємництва відкриваються незліченні можливості для прогресу та створення неповторних інновацій, що впливають на розвиток суспільства в цілому [17]. Проте, слід зазначити, що в більшості випадків, коли малому підприємству потрібно залучити початковий капітал для старту, зазвичай використовуються кредитні кошти. Існує багато фінансових установ, які надають кредити для малих підприємств. Це можуть бути комерційні банки, кредитні спілки, фонди підтримки малого бізнесу, державні програми, тощо. У багатьох випадках, мале підприємство залучає кредитні кошти на покриття витрат на розробку продукту,

закупівлю обладнання, збільшення кадрового потенціалу та інші цілі, пов'язані з діяльністю підприємства. Тому, не можна на сто відсотків погодитися з думкою З.С. Варналія.

Протилежну думку можна знайти, ознайомившись із статтею Мелень О. В. У даній публікації було зазначено, що об'єктами малого підприємництва є підприємства, які відповідають малим саме за кількісними класифікаційними параметрами. В межах цих підприємств досягається найбільш ефективна комбінація виробничих факторів з метою максимізації прибутку [36]. Малі підприємства дійсно відрізняються від інших підприємств своїми кількісними показниками (кількістю найнятих працівників, доходів, витрат, оборот, вартістю активів, тощо). Ця думка більше наближена до трактування визначення малого підприємства відповідно до Господарського кодексу. Проте, слід зауважити що є підприємства мета яких не полягає у максимізації прибутку, навпаки, метою для таких підприємств є благодійність, соціальна ціль, гуманітарна допомога, і т.д. Це було також зафіксовано в ст. 3 Господарського кодексу України, де зазначено що є окрема господарська діяльність некомерційних підприємств, створених без мети одержання прибутку.

У статті, авторкою якої є І. В. Грановська, було висловлено погляд, що мале підприємництво має вирішальне значення для економічного відновлення країни після кризи. Це пояснюється тим, що малі підприємства володіють надзвичайною гнучкістю та здатністю швидко реагувати на зміни у ринковій кон'юктурі. Вони сприяють регіональному розвитку, створюють нові робочі місця та сприяють формуванню стійкого середнього класу. Крім того, вони є значним джерелом податкових надходжень до бюджету [21]. На думку Семчука Ж.В. малі підприємства можна охарактеризувати як економічну діяльність, що здійснюється як юридичними особами, так і фізичними особами-підприємцями, з метою задоволення особистих та суспільних потреб і отримання прибутку. Важливою особливістю є те, що такі підприємства діють на основі особистої майнової відповідальності та на власний ризик суб'єкта господарювання [62].

Ознайомившись із роботою Котко Я.М. про роль малого підприємництва в Україні, можна дійти висновку що при визначенні малого підприємства важливо брати до уваги не тільки кількісні характеристики, але і якісні [34].

Таким чином, з вищенаведеного зрозуміло, що кожен вчений трактує поняття "мале підприємництво" по-різному, і це в свою чергу також аргументує актуальність теми дослідження.

Згідно з Господарським кодексом України, визначення суб'єктів малого підприємництва базується на розрахунку кількості працюючих осіб та доходів, отриманих протягом року від підприємницької діяльності. Залежно від цих показників, підприємства можуть бути класифіковані як суб'єкти малого підприємництва, мікропідприємництва, середнього або великого підприємництва.

Суб'єкти малого підприємництва це:

фізичні особи, які правомірно зареєстровані як фізичні особи-підприємці відповідно до законодавства. Ці особи мають середню кількість працівників, що не перевищує 50 осіб протягом звітного періоду (календарного року), а також їх річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суми, еквівалентної 10 мільйонам євро, розрахованої за середньорічним курсом Національного банку України;

юридичні особи, які є суб'єктами господарювання різних організаційно-правових форм і будь-яких форм власності. Вони характеризуються тим, що середня кількість працівників протягом звітного періоду (календарного року) не перевищує 50 осіб, а річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суми, еквівалентної 10 мільйонам євро, яка визначається за середньорічним курсом Національного банку України [20].

Найбільш поширеними в Україні є саме суб'єкти малого підприємництва. Згідно останніх даних Державної служби статистики України, частка малих підприємств у 2020 році (дані за 2021 рік на офіційному сайті Державної служби статистики не зазначені, оскільки за деякими видами інформації терміни публікації були перенесені у зв'язку із воєнним станом) становила 95,15% до загальної кількості діючих підприємств (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Кількість підприємств з в розрізі великих, середніх, малих та мікропідприємств
у 2020 році

Вид	Кількість	% до загальної кількості діючих підприємств
Великі підприємства	512	0,14%
Середні підприємства	17 602	4,71%
Малі підприємства (у т. ч. мікропідприємства)	355 708 (307 871)	95,15% (82,33%)
ВСЬОГО	373 822	100,00%

Джерело: розроблено автором на основі [24]

Така статистика свідчить про те, що незважаючи на те, що великий бізнес створює велику кількість робочих місць, приносить більші обсяги прибутку та, відповідно, більше податків відраховує до бюджету, кількість великих підприємств є дуже малою (512 у 2020 році) і через це великий бізнес на сьогоднішній день не може претендувати на роль «фундаменту економіки». Великі підприємства, у сучасних реаліях, це скоріше виняток. Тоді як малих підприємств в Україні у 2020 році було зафіксовано 355 708 і тому вони дійсно складають основу підприємництва як такого.

Далі наводяться статистичні дані щодо обсягу реалізованої продукції (товарів, послуг) малими підприємствами за різними видами економічної діяльності протягом 2020 року, що доступні на офіційному сайті Державної служби статистики України (рис. 1.1)

Рис. 1.1. Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) малими підприємствами за різними видами економічної діяльності протягом 2020 року у відсотковому відношенні до загального обсягу реалізованої продукції

Джерело: розроблено автором на основі [24]

Наведені дані свідчать про те, що найбільші показники обсягу реалізованої продукції малих підприємств в 2020 році були в наступних сферах економіки: операції з нерухомим майном (67.50%), освіта (60.4%), будівництво (45%) та діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування (42.80%).

Малі підприємці є основою середнього класу. Мале підприємництво виконує не лише економічну, а й соціальну та психологічну функції.

Економічна функція малого підприємництва полягає в тому, що воно приносить дохід підприємцю, який, в свою чергу, сплачує податки до бюджету, чим допомагає державі виконувати притаманні їй функції.

Соціальна функція малого підприємництва полягає в тому, що воно формує середній клас, широку диференціацію населення та створює нові робочі місця. Розвиток підприємництва сприяє і демократизації населення.

Психологічна функція малого підприємництва полягає в тому, що воно дає можливість для реалізації власних амбіцій, втілення ідей підприємців. Також, у малих колективах наймані працівники більш вмотивовані та націлені на конкретний результат, що об'єднує інтереси усіх працівників та зменшує бюрократизм.

Важливу роль також грає сплата податків малим бізнесом, і на те є декілька причин:

1. Фінансування державного бюджету. Податки є важливим джерелом фінансування державного бюджету, який забезпечує здійснення різних програм і послуг на благо громадян. Сплата податків малим бізнесом допомагає забезпечити фінансування різноманітних соціальних та економічних програм держави.
2. Стимулювання економіки. Малий бізнес є важливим джерелом розвитку економіки, оскільки створює робочі місця та сприяє росту ВВП країни. Сплата податків малим бізнесом дозволяє державі здійснювати інвестиції у розвиток інфраструктури, науки та освіти, що в свою чергу стимулює розвиток економіки країни.
3. Збільшення довіри до держави. Сплата податків малим бізнесом дозволяє підтримувати довіру до держави та її інституцій на належному рівні, оскільки вона демонструє здатність підприємства виконувати свої обов'язки перед державою та співфінансувати різні соціальні та економічні програми.
4. Створення рівних умов для всіх суб'єктів господарювання. Сплата податків малим бізнесом сприяє створенню рівних умов у конкурентному середовищі, оскільки всі підприємства мають однакові обов'язки перед державою. Це забезпечує чесну конкуренцію та сприяє розвитку підприємництва в цілому.

Протягом останніх років, зокрема з 2019 року, став відбуватися поступовий перехід до нової системи оподаткування, яка передбачає різні ставки Єдиного соціального внеску та змінені правила розрахунку Єдиного податку. Однак, в цілому, можна навести деякі загальні дані щодо **показників Єдиного податку в Україні** за останні роки:

- За даними Державної служби статистики у 2020 році обсяг сплати єдиного податку становив понад 67 мільярдів гривень.
- За даними Державної казначейської служби за перший квартал 2021 року обсяг сплати єдиного податку становив понад 20 мільярдів гривень.
- Відповідно до звіту Міністерства фінансів України за 2019 рік, близько 8% доходів зведеного бюджету становив єдиний податок.

Дані щодо показників податку на прибуток підприємств сплаченого малим бізнесом в Україні протягом останніх років є наступні:

- У 2019 році, за даними Державної податкової служби України, малий бізнес сплатив 4,4 мільярда гривень податку на прибуток.
- У 2020 році, малий бізнес сплатив 6,1 мільярда гривень податку на прибуток.
- За перший квартал 2021 року, за даними Державної казначейської служби України, малий бізнес сплатив 2,2 мільярда гривень податку на прибуток.

Отже, сплата податків малим бізнесом має суттєвий вплив на вітчизняну економіку. Перш за все, це дозволяє забезпечити фінансування різноманітних державних програм та проектів, включаючи культурні, соціальні, та освітні. Крім того, сплата податків суб'єктами малого підприємництва забезпечує фінансування різних галузей економіки, таких як енергетика, наука та технології, охорона здоров'я та інші, що сприяє зростанню економіки країни в цілому. Сплата податків малим бізнесом забезпечує підвищення рівня довіри в державу та її інституції. Якщо підприємці забезпечують своєчасну та правильну сплату податків, то це свідчить про їх відповідальність та готовність сприяти розвитку країни. Це може привести до підвищення інвестиційного клімату в країні, залучення більшої кількості іноземних інвестицій, збільшення обсягів

зовнішньої торгівлі та інші позитивні наслідки. Сплата податків суб'єктами малого підприємництва є важливим елементом економіки країни, який забезпечує її розвиток та підвищення конкурентоспроможності на міжнародному рівні.

1.2. Класифікація та характеристика малих форм господарювання

Відповідно до положень Господарського кодексу України, особи, які визнаються суб'єктами господарювання, є учасники економічних відносин, що здійснюють підприємницьку діяльність та володіють господарською компетенцією (сукупністю прав та обов'язків), обладнані власним майном та несуть відповідальність за свої зобов'язання, обмежену цим майном, за винятком ситуацій, передбачених чинним законодавством.

Серед суб'єктів господарювання можна виділити такі групи осіб:

1. Господарські організації, які є юридичними особами, створеними згідно з положеннями Цивільного кодексу України. Вони можуть бути державними, комунальними або іншими підприємствами, створеними згідно з цим кодексом, а також іншими юридичними особами, які займаються господарською діяльністю та мають реєстрацію відповідно до чинного законодавства.

2. Фізичні особи - громадяни України, іноземці або особи без громадянства, які особисто займаються господарською діяльністю та мають реєстрацію відповідно до закону як підприємці [20].

До малих підприємств відносяться суб'єкти господарювання, у яких середня кількість працівників за звітний рік не перевищує 50 осіб, а річний дохід не перевищує десять мільйонів євро.

Проте, варто зазначити, що якщо у суб'єкта господарювання середня кількість працівників менше 10, а річний дохід менше двох мільйонів євро, то суб'єкт господарювання вважається суб'єктом мікропідприємництва. Але часто і в законодавстві, і при розрахунку статистичних даних суб'єкти мікропідприємництва входять до однієї групи із малим підприємством.

Першою ознакою, за якою можна класифікувати малі форми господарювання, впливає з Господарського кодексу України, де описується класифікація підприємств на мікро-, малі, середні та великі, - організаційно-правова форма.

За організаційно-правовою формою малі підприємства можна поділити на фізичних осіб-підприємців та юридичних осіб - суб'єктів господарювання.

Статус фізичної особи - підприємця - це юридичний статус, який підтверджує право особи займатися підприємницькою діяльністю в самостійній, ініціативній, систематичній формі, на власний ризик. Ця господарська діяльність здійснюється суб'єктами господарювання (підприємцями) з метою досягнення економічних і соціальних результатів та отримання прибутку [64].

Відмінність між цими двома формами полягає в особливостях ведення звітності, кадрової документації, бухгалтерського обліку та обсягах відповідальності.

Якщо ФОП може працювати та отримувати дохід не нараховуючи собі заробітну плату, то для юридичної особи потрібно офіційно працевлаштувати директора, нараховувати йому заробітну плату, сплачувати відповідні податки із заробітної плати, вести кадровий облік та пов'язану із цим іншу звітність. Але у обох варіантів є як і певні переваги, так і певні недоліки.

Щодо відповідальності суб'єкта господарювання, то різниця полягає у тому, що ФОП несе відповідальність власним майном, а якщо це наприклад товариство з обмеженою відповідальністю, то засновник відповідає лише часткою у статутному капіталі.

Товариство з обмеженою відповідальністю також вимагає кваліфікованого бухгалтера, оскільки процес ведення обліку та заповнення звітності та документації для ТОВ є набагато складнішим, ніж у ФОП.

До відмінностей можна додати те, що у ТОВ складніша процедура ліквідації та, оскільки він стикається і з більшою кількістю форм звітності, увага зі сторони податкових та інших регулюючих органів є більшою.

Незалежно від того, чи є прибуток ФОП вимушений постійно сплачувати єдиний податок, що є невеликим недоліком порівняно із ТОВ.

Також варто відмітити, що в Україні фізичні особи-підприємці (ФОП) не обов'язково класифікуються як малий бізнес, оскільки вони також можуть бути віднесені до категорії середнього бізнесу (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Поділ суб'єктів підприємництва на групи за розміром в Україні

Підприємства	Господарський кодекс України (п.3 ст.55)	Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (п.2 ст.2)
Мікро	< 2 млн євро обсяг реалізованої продукції на рік; < 10 осіб працюючих; Організаційно-правова форма ФОП та ЮО	< 350 тисяч євро балансова вартість активів; < 700 тисяч євро чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг); < 10 осіб працюючих
Малі	< 10 млн євро обсяг реалізованої продукції на рік; < 50 осіб працюючих; Організаційно-правова форма ФОП та ЮО	< 4 мільйонів євро балансова вартість активів; < 8 мільйонів євро чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг); < 50 осіб працюючих
Середні	Суб'єкти, що не належать до великих та малих. Організаційно-правова форма ФОП та ЮО	< 20 мільйонів євро балансова вартість активів; < 40 мільйонів євро чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг); < 250 осіб працюючих
Великі	> 50 млн євро обсяг реалізованої продукції на рік; > 250 осіб працюючих; Організаційно-правова форма ЮО	> 20 мільйонів євро балансова вартість активів; > 40 мільйонів євро чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг); > 250 осіб працюючих

Джерело: складено автором на основі [20], [52]

Наступною ознакою, яка також виділяється Господарським кодексом України, є форма власності.

Залежно від форми власності, підприємства можуть бути приватними, колективними, комунальними, спільними комунальними, державними, змішаними.

Приватне підприємство є суб'єктом господарювання, що функціонує на підставі приватної власності громадян чи суб'єкта господарювання (юридичної особи), комунальне - на основі комунальної власності територіальної громади, спільне комунальне - на засадах спільного фінансування (утримання) територіальними громадами, державне – на основі державної власності та змішане - на базі об'єднання майна різних форм власності.

Така форма як «спільне комунальне» з'явилась у Господарському кодексі України у червні 2014 року із набуттям чинності Закону України, яким врегульовувались аспекти співробітництва територіальних громад.

За способом заснування підприємства також поділяються на унітарні та корпоративні.

Унітарне підприємство формується одним із засновників, який надає необхідне майно, створює статутний капітал, що не розподіляється на частки або паї, затверджує статут, розподіляє прибуток, прямо або через керівника, якого засновник (або наглядова рада) призначає, здійснює управління підприємством та формує його трудовий колектив на основі трудового найму, вирішує питання щодо реорганізації та ліквідації підприємства. Унітарними є державні та комунальні підприємства, підприємства, що базуються на власності об'єднань громадян, релігійних організацій або приватної власності засновника [20].

Корпоративне підприємство формується зазвичай двома або більше засновниками за їхнім спільним рішенням (шляхом укладення договору), і діє на основі об'єднання майна та підприємницької або трудової діяльності засновників, спільного управління справами, заснованого на корпоративних правах, включаючи органи, створені з цією метою, та участі засновників у розподілі доходів та ризиків підприємства. Корпоративними є кооперативні підприємства, підприємства, створені у формі господарських товариств, а також інші підприємства, включаючи ті, що базуються на приватній власності двох або більше осіб [20].

За спеціалізацією малі підприємства можна поділити на ті, які здійснюють виробничу діяльність, не здійснюють виробничу діяльність та змішані.

Діяльність виробничих підприємств пов'язані із виробництвом та реалізацією певної продукції власного виробництва.

Невиробничі підприємства не здійснюють виробництво продукції та, як правило, пов'язані із наданням послуг та реалізацією готової продукції.

Змішані підприємства займаються одночасно кількома видами діяльності, частина яких пов'язана із виробництвом та реалізацією продукції, а інша частина – ні.

Проте, як правило, серед малих підприємств частка виробничих підприємств є набагато меншою, ніж у великих та середніх підприємств, проте такі підприємства все ж є та займають певну частку.

За метою діяльності малі підприємства можна поділити на ті, які за мету ставлять отримання прибутку, та ті, які виконують соціальну функцію та є неприбутковими.

На сьогоднішній день в законодавчому полі України не існує такого поняття як «соціальне підприємництво» чи схожих на нього. Швидше, це є просто ініціативою суб'єкта господарювання спрямовувати результати своєї діяльності на розвиток певних соціальних проектів. Більшого поширення такий вид підприємництва набув після 2014 року, коли волонтерськими організаціями, колишніми військовослужбовцями, ініціативними групами підприємців засновувались нові суб'єкти господарювання, які увесь свій прибуток передавали на фінансування Збройних сил України, підтримку внутрішньо-переміщених осіб, чи на реалізацією соціальних проектів у містах України.

Окремі країни внесли до свого законодавства поняття соціального підприємництва та надають йому певні преференції, пільгове фінансування, пільгову систему оподаткування та інші сприятливі стимули. В Україні теж було декілька спроб ухвалити відповідне законодавство, проте жодна із цих спроб не була успішною.

За сезонністю діяльності можна поділити малі форми господарювання на сезонні та цілорічні.

Сезонні підприємства здійснюють свою діяльність у певний проміжок року. Найчастіше сезонні підприємства зустрічаються у туристичній сфері, в якій попит на послуги в кожній місцевості залежить від пори року та погодних умов, а також у сфері аграрного, лісового та рибного господарства. У сфера сільського господарства активізується діяльність суб'єктів малого підприємництва у часи посівної кампанії та під час збору врожаю. Для лісового господарства більш характерними порами року є літо та осінь, коли відбувається заготівля лісу та настає період дозрівання ягід та грибів. Для рибного господарства теж характерним є зниження активності діяльності у зимовий період. Якщо суб'єкт

малого підприємництва виготовляє чи обробляє сировину для якихось великих промислових підприємств, то у таких суб'єктів теж може спостерігатись певна сезонність, яка напряму буде залежна від часу роботи покупця.

Цілорічні підприємства здійснюють же свою діяльність незалежно від пори року, погодних умовах та інших факторів часу.

Класифікуються малі підприємства і за видами економічної діяльності. На офіційному сайті Державної служби статистики України знаходиться статистика діючих підприємств за видами економічної діяльності, щоправда найактуальнішими даними теж є дані за 2020 рік. Відповідно до цієї інформації, у 2020 році в Україні налічувалось малих підприємств за такими видами економічної діяльності:

- «сільське, лісове та рибне господарство» - 47 282, що становить 13,29% від усієї кількості малих підприємств України;
- «промисловість» - 42 645 (11,99%);
- «будівництво» - 30 698 (8,63%);
- «оптова та роздрібна торгівля» - 95 089 (26,73%);
- «транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність» - 16 444 (4,62%);
- «тимчасове розміщення й організація харчування» - 7 454 (2,10%);
- «інформація та телекомунікації» - 15 698 (4,41%);
- «фінансова та страхова діяльність» - 3 782 (1,06%);
- «операції з нерухомим майном» - 36 424 (10,24%);
- «професійна, наукова та технічна діяльність» - 29 240 (8,22%);
- «діяльність у сфері адміністративного обслуговування» - 18 003 (5,06%);
- «освіта» - 2 693 (0,76%);
- «охорона здоров'я та надання соціальної допомоги» - 4 856 (1,37%);
- «мистецтво, спорт, розваги та відпочинок» - 2 233 (0,63%);
- «надання інших видів послуг» - 3 167 (0,89%) [24].

Класифікацію суб'єктів малого бізнесу можна представити у вигляді наступної схеми (рис. 1.2).

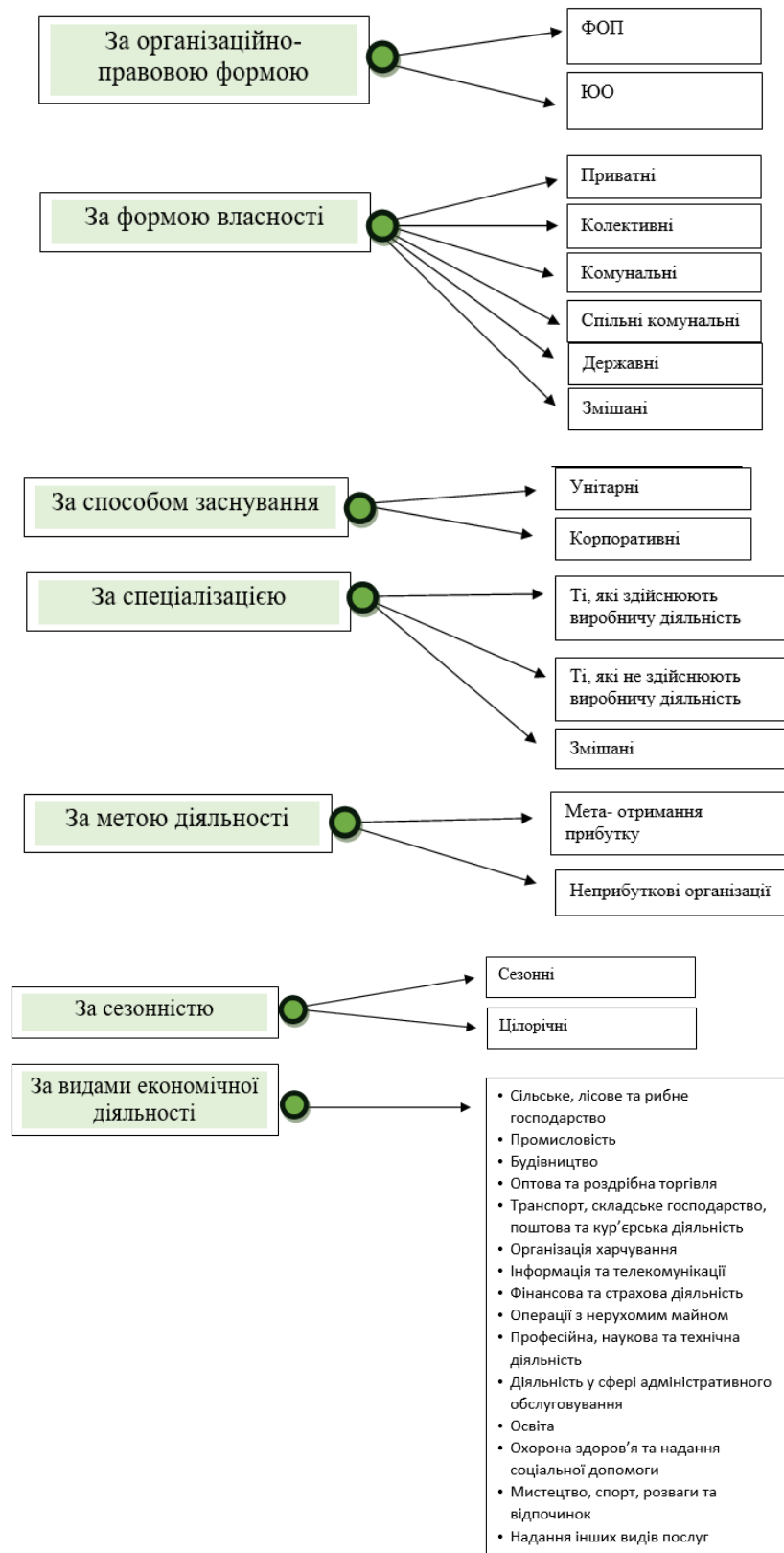

Рис. 1.2 Класифікація суб'єктів малого бізнесу

Джерело: розроблено автором на основі [20]

Отже, класифікація малих підприємств має прямий вплив на організацію обліку та оподаткування на підприємстві, а також складання звітності. У залежності від розміру та характеру діяльності малого підприємства, його

можуть зобов'язати вести різні види обліку, такі як: податковий, фінансовий, виробничий, тощо. Крім того, для окремих категорій малих підприємств, таких як сільськогосподарські, передбачені додаткові податкові пільги та знижені ставки оподаткування. Малі підприємства в Україні мають спрощену звітність, яка передбачає подання меншої кількості звітних документів та спрощення процедур подання звітності. Однак, у залежності від розміру та характеру діяльності малого підприємства, його можуть зобов'язати подавати більш детальну звітність та проходити аудит.

1.3. Нормативно-правове регулювання обліку та оподаткування діяльності підприємств малого бізнесу

В Україні на даний момент існує значна кількість законів та актів, які контролюють і мають вплив на функціонування малих підприємств. Проте, варто виділити декілька основних нормативно-правових актів, що є ключовими та з положеннями яких найчастіше зустрічаються суб'єкти господарювання під час ведення своєї діяльності.

До таких нормативно-правових актів відносяться:

- Господарський кодекс України [20];
- Податковий кодекс України [48];
- Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (далі – Закон України про бухоблік) [52];
- Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» [60];
- Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність» (далі – НП(С)БО 25) [41];
- Методичні рекомендації із застосування реєстрів бухгалтерського обліку малими підприємствами, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 15 червня 2011 року № 720 [38].

Діяльність малих підприємств в Україні регулюється на різних рівнях нормативно-правової бази. На найвищому рівні знаходяться конституційні

норми, які гарантують право на приватну власність та підприємницьку діяльність. Ці принципи лягли в основу Господарського кодексу, постанов Верховної Ради України та указів Президента України, які становлять другий рівень нормативно-правової бази. На третьому рівні розташовані постанови Кабінету Міністрів України, а на четвертому рівні - нормативні акти міністерств та відомств, такі як інструкції, положення, накази тощо. Нижче проілюстровано багаторівневість нормативно-правового регулювання діяльності підприємств малого бізнесу в Україні (рис.1.3).

Рис. 1.3 Рівні нормативно-правового регулювання діяльності підприємств малого бізнесу

Джерело: розроблено автором

Кожне мале підприємство має свої власні локальні нормативно-правові акти, які регулюють його діяльність та відносини між працівниками та роботодавцем. Хоча законодавство не містить загального визначення щодо локальних нормативних актів підприємства, вони зазвичай включають у себе документи, які розробляє та затверджує роботодавець відповідно до законів, колективного договору, угод та інших нормативно-правових актів. До локальних нормативних актів можуть відноситись правила внутрішнього трудового розпорядку, накази про облікову політику підприємства, положення про персональні дані, оплату праці та атестацію, інструкції з охорони праці, штатний розклад та графік відпусток. Забезпечення діяльності малого підприємства

відповідними локальними нормативними актами є важливим елементом успішного ведення бізнесу.

Основоположним законом, який взагалі визначає сутність суб'єктів господарювання, їх приналежність та критерії віднесення до того чи іншого виду та регулює їх діяльність є Господарський кодекс України.

Господарський кодекс України за середньою кількістю працівників за звітний період та річним доходом від будь-якої діяльності визначає приналежність суб'єкта підприємництва до малого (у тому числі мікро-), середнього та великого підприємництва.

Також, Господарський кодекс дозволяє класифікувати суб'єкти підприємницької діяльності за організаційно-правовою формою, формою власності та іншими характеристиками.

Закон України про бухоблік як і Господарський кодекс України, теж містить критерії віднесення суб'єктів господарювання до мікропідприємств, малих, середніх та великих підприємств. Проте, якщо Господарський кодекс України містить лише два критерії (середня кількість працівників та річний дохід), то у Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» таких критеріїв є три:

- 1) балансова вартість активів;
- 2) чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг);
- 3) середня кількість працівників

Отже, як бачимо, критерій щодо середньої кількості працівників є однаковим і його значення в обох нормативно-правових актах також є однаковими (для малих підприємств - до 50 осіб). Що стосується критерії доходу, то за своєю суттю цей критерій відрізняється і якщо у Господарському кодексі береться до уваги дохід від будь-якої діяльності (для малих підприємств - до 10 мільйонів євро), то у Законі України про бухоблік береться до уваги саме чистий дохід (для малих підприємств – до 8 мільйонів євро). І додається третій критерій у Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» - балансова вартість активів (для малих підприємств – до 4 мільйонів євро).

Відповідно до Закону України про бухоблік, суб'єкту підприємництва необхідно відповідати двом із трьох критеріїв для віднесення до відповідної категорії підприємств.

Закон України про бухоблік визначає принципи бухгалтерського обліку та фінансової звітності суб'єктів малого підприємництва, основні засади організації бухгалтерського обліку на підприємстві, перелік первинних документів та реєстрів бухгалтерського обліку, вимоги до фінансової звітності, а також норми щодо подання та оприлюднення фінансової звітності.

Податковий кодекс України регулює відносини, що виникають між суб'єктами малого підприємництва та податковими органами у сфері справляння податків і зборів, порядок їх адміністрування, права і обов'язки суб'єкта малого підприємництва в ролі платника податків та відповідальність за порушення суб'єктами малого підприємництва податкового законодавства.

Податковий кодекс України був ухвалений наприкінці 2010 року та набув чинності із 1 січня 2011 року та замінив собою тисячі нормативно-правових актів, що до цього регулювали відносини у сфері оподаткування, що дещо спростило доступ суб'єктам підприємництва до усієї необхідної інформації з приводу оподаткування.

Податковий кодекс України визначає сім загальнодержавних та чотири місцевих податки та збори. З частини із них, у суб'єктів малого підприємництва виникає обов'язок щодо декларування та їх сплати у встановлених обсягах та термінах.

Що стосується суб'єктів малого підприємництва, які за організаційно-правовою формою здійснюють свою діяльність як фізичні особи-підприємці на спрощеній системі оподаткування, то для них в першу чергу будуть важливими положення Податкового кодексу України щодо особливостей оподаткування єдиним податком. Для інших – положення щодо особливостей оподаткування податком на прибуток.

Якщо у суб'єкта підприємницької діяльності є наймані працівники, то Податковим кодексом встановлено і особливості справляння податку на доходи фізичних осіб та військового збору.

Часто у суб'єктів малого підприємництва можуть виникати і зобов'язання із податку на додану вартість, акцизного податку, екологічного податку, туристичного збору, податку на майно та інших податків, зборів та платежів, визначених Податковим кодексом України.

Податковий кодекс України визначає платників податків, об'єкт оподаткування тим чи іншим податком, базу оподаткування, ставки оподаткування, особливості та терміни подання податкової звітності та декларування, терміни сплати податків, а також іншу інформацію, що регулює діяльність суб'єктів малого підприємництва у частині оподаткування.

Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» встановлює юридичні та економічні принципи державної політики у галузі сприяння й розбудови малого і середнього підприємництва. Цим законом визначається мета, принципи та основні напрями державної політики у розвитку малого і середнього підприємництва, зазначаються відповідні органи, що відповідають за сприяння розвитку малого і середнього підприємництва в Україні, а також їх повноваження. Закон встановлює умови та основні форми фінансової державної підтримки для малого та середнього бізнесу.

Основні форми фінансової державної підтримки включають:

1. Часткову компенсацію відсоткових ставок за кредитами, наданими малим і середнім підприємствам для реалізації їх проектів.
2. Часткову компенсацію платежів за лізинг, факторинг та користування гарантіями.
3. Надання гарантій за кредитами, отриманими малими і середніми підприємствами.
4. Надання кредитів, включаючи мікрокредити, для створення та управління власним бізнесом.
5. Фінансування придбання та впровадження нових технологій через надання позик.
6. Компенсація витрат на розвиток кооперації між малими і середніми підприємствами та великими компаніями.

7. Фінансова підтримка впровадження енергоефективних та екологічно чистих технологій.

8. Інші форми фінансової державної підтримки, які не суперечать законодавству [60].

НП(С)БО 25 установлює зміст і форму Фінансової звітності малого підприємства в складі Балансу і Звіту про фінансові результати (Додаток А) та порядок її заповнення, а також зміст і форму Спрощеної Фінансової звітності малого підприємства в складі Балансу і Звіту про фінансові результати (Додаток Б) та порядок її заповнення. Документ складається з трьох основних розділів: «Загальні положення», «Фінансова звітність малого підприємства» та «Фінансова звітність мікропідприємства».

Ще одним важливим документом, що регулює процес ведення обліку на підприємствах малого бізнесу є Методичні рекомендації із застосування регістрів бухгалтерського обліку малими підприємствами, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 15 червня 2011 року № 720.

Форми регістрів бухгалтерського обліку для малих підприємств максимально спрощені. Відповідно до методичних рекомендацій щодо використання регістрів бухгалтерського обліку для малих підприємств, складання фінансового звіту передбачає лише групування окремих операцій з обліку активів, капіталу і зобов'язань, доходів і витрат. При необхідності можна використовувати додаткові регістри, які можна створити самостійно [65].

Документ встановлює структуру регістрів, процедуру та методику реєстрації та узагальнення інформації в цих регістрах без використання подвійного запису з метою складання Спрощеного фінансового звіту для суб'єкта малого підприємництва. У ньому також зазначається, що систематизація господарських операцій здійснюється в таких журналах (додаються) обліку господарських операцій:

- Журнал 1-мс обліку активів;
- Журнал 2-мс обліку капіталу і зобов'язань;
- Журнал 3-мс обліку доходів;
- Журнал 4-мс обліку витрат.

Також, в Методичних рекомендаціях з використання регістрів бухгалтерського обліку малими підприємствами вказується, що при значному обсязі господарських операцій можуть додатково використовуватися наступні документи обліку господарських операцій:

- Відомість 1.1-мс обліку необоротних активів;
- Відомість 1.2-мс обліку нарахування амортизації;
- Відомість 2.1-мс обліку розрахунків з постачальниками, іншими кредиторами та бюджетом;
- Відомість 2.2-мс обліку розрахунків з працівниками;
- Відомість 4.1-мс обліку витрат на ремонт та поліпшення основних засобів.

Наведена вище інформація щодо переліку Журналів та Відомостей зазначається в першому розділі «Загальні положення» документу, а у другому розділі «Журнали обліку активів, капіталу і зобов'язань» деталізовано описується інформація стосовно заповнення згаданих Журналів та Відомостей з метою формування фінансової звітності.

Вітчизняне законодавство у частині регулювання обліку та оподаткування підприємств малого бізнесу не вичерпуються переліком зазначених вище документів, у законодавчому полі міститься велика кількість нормативно-правових актів, які так чи інакше впливають на діяльність суб'єктів малого підприємництва.

РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ТА ЗВІТНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВАХ МАЛОГО БІЗНЕСУ

2.1. Методика бухгалтерського обліку на підприємствах малого бізнесу

Бухгалтерський облік на підприємствах є складним процесом, який включає в себе три взаємопов'язані етапи: методичний, технічний та організаційний.

На методичному етапі відбувається вибір конкретного застосування елементів методу бухгалтерського обліку (документація та інвентаризація, рахунок та подвійний запис, оцінка та калькуляція, баланс та звітність), тобто системи певних способів та прийомів, що дозволяють бухгалтерському обліку здійснювати свої функції.

Технічний етап передбачає вибір оптимальної форми бухгалтерського обліку, що найбільш повно відповідає галузі та масштабу підприємства, а також розроблення переліку та форм облікових реєстрів.

Організаційний етап поєднує в собі належну організацію роботи облікового апарату, включаючи в себе встановлення норм праці, визначення оптимальної чисельності бухгалтерів, набір кадрів та їх навчання, організацію робочих місць, встановлення належних інформаційних зв'язків, забезпечення матеріальним, інформаційним та технічним засобами, мотивацію працівників та контроль за їхньою роботою, організацію архіву бухгалтерських документів, а також забезпечення безпеки та захисту облікової інформації. Кожен з цих етапів відіграє важливу роль у забезпеченні ефективної та точної роботи бухгалтерського обліку.

На малому підприємстві важливим етапом є також розробка та затвердження облікової політики, яка є ключовим напрямком організації бухгалтерського обліку. Оскільки кожне підприємство має свої особливості та специфіку діяльності, облікова політика розробляється і затверджується окремо для кожного підприємства відповідно до законодавчих та нормативних вимог бухгалтерського обліку. Нижче наведено основні положення методики обліку,

які використовуються для створення облікової політики малими підприємствами (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Методичні аспекти обліку малих підприємств

Об'єкт	Суть положень та їх застосування в обліковій політиці підприємства	Нормативний документ
План рахунків бухгалтерського обліку	Бухгалтерський облік ведеться за допомогою подвійного запису. План рахунків бухгалтерського обліку є основою для розробки робочих планів рахунків, які відображають усі операції, що здійснюються підприємством. Робочі плани рахунків розробляються підприємствами з урахуванням облікової політики та потреб у обліку і управлінні.	План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій суб'єктів малого підприємництва.
Оцінка запасів, необоротних активів, доходу, витрат, фінансових інвестицій, зобов'язань	Оцінка вартості активів та зобов'язань на момент їх придбання, вибуття та на дату балансу	НП(С)БО 7, 8, 9, 10, 11, 12, 15, 16
Нарахування амортизації необоротних активів	Встановлення підходів до нарахування зносу/амортизації для основних засобів, інших необоротних матеріальних і нематеріальних активів	НП(С)БО 7, 8

Джерело: складено автором на основі [46]

Розглянемо більш детально методику бухгалтерського обліку та типові проводки на підприємствах малого бізнесу на прикладі підприємства, що займається оптовою торгівлею. Оптова торгівля є одним з основних сегментів економічної діяльності в сфері товарообігу. Сутність оптової торгівлі полягає у проведенні операцій купівлі-продажу товарів на основі договорів поставки, де товари постачаються партіями з метою їх подальшого продажу кінцевим споживачам через роздрібну торгівлю або для використання виробничими підприємствами та надання відповідних послуг.

Підприємства оптової торгівлі отримують товари від підприємств-виробників та інших постачальників. Припустимо, що підприємство придбало

матеріали, які були доставлені транспортною організацією. Вартість транспортування – 1200 грн (у тому числі ПДВ). Оплату було здійснено на наступний день після підписання акту наданих послуг. Вартість матеріалів склала 30000 грн (у тому числі ПДВ). Під час приймання матеріалів було виявлено нестачу на суму 1600 грн (у тому числі ПДВ). Причиною нестачі є природна втрата матеріалів під час транспортування. Приклад відображення всіх вищезазначених господарських операцій з обліку операцій з постачальниками наведено в табл.2.2.

Таблиця 2.2

Журнал господарських операцій

№ з/п	Зміст господарської операції	Сума, грн	Кореспонденція рахунків	
			Дебет	Кредит
1.	Відображення заборгованості транспортній організації за поставку матеріалів	1000	289 ¹	685
	Відображено податковий кредит із ПДВ	200	641	685
2.	Придбання матеріалів	23666,67	201	631
	Відображено податковий кредит із ПДВ	5000	641	631
	Виявлення нестачі при отриманні сировини	1333,33	374	631
3.	Списання нестачі від природної втрати матеріалів	1333,33	944 (38)	374
4.	Оплата послуг транспортної організації	1200	685	311
5.	Оплата вартості матеріалів постачальника	30000	631	311

Джерело: складено автором

Первісною вартістю придбаних за плату товарів є їх собівартість, яка складається з таких фактичних витрат: суми, сплаченої постачальнику, за вирахуванням непрямих податків; суми непрямих податків, сплачених у зв'язку із придбанням товарів, які не відшкодовуються підприємству; транспортно-заготівельних витрат (далі - ТЗВ). Якщо на час оприбуткування товарів неможливо точно встановити їх первісну вартість, такі товари можуть бути оцінені та відображені на основі справедливої вартості з подальшим внесенням коригувань до первісної вартості.

¹ Рахунок 289 – транспортно – заготівельні витрати

Після отримання товарів від постачальника потрібно сформувати продажну ціну товарів. В Україні існує кілька категорій цін, зокрема державні фіксовані, регульовані та вільні. На оптових підприємствах ціни формуються з орієнтацією на покриття витрат і досягнення прибутку. При встановленні цін враховуються різноманітні фактори, такі як витрати на виробництво, заробітна плата, сировинні матеріали, транспортні витрати, а також конкурентоспроможність на ринку. Формування продажної ціни на підприємствах оптової торгівлі зазвичай відбувається за методом повних витрат. Тобто, продажна ціна включає в себе: планову собівартість товарів, планований прибуток та ПДВ. Після формування продажних цін на товари бухгалтерські проведення не робляться.

Кожне підприємство має вести облік нарахування та виплати зарплати своїм працівникам. Інформацію про розрахунки з персоналом підприємства з оплати праці узагальнюють на рахунку 66 «Розрахунки за виплатами працівникам». За кредитом цього рахунка відображають нарахування працівникам підприємства зарплат, а за дебетом — погашення заборгованості роботодавця за такими виплатами, утримання ПДФО і ВЗ, а також інші утримання. Облік на рахунку 66 ведуть у розрізі таких субрахунків: 661 «Розрахунки за заробітною платою» (табл. 2.3); 662 «Розрахунки з депонентами»; 663 «Розрахунки за іншими виплатами».

Таблиця 2.3

Відображення операцій на субрахунку 661 «Розрахунки за заробітною платою»

За дебетом субрахунку 661	За кредитом субрахунку 661
Виплата заробітної плати, премій, інших виплат, що входять до фонду оплати праці	Нарахування працівникам підприємства основної заробітної плати
Вартість одержаних працівниками матеріалів, продукції та товарів у рахунок заробітної плати	Нарахування додаткової заробітної плати
Депоновані суми заробітної плати	Нарахування премій
Суми утриманих ПДФО і ВЗ	Нарахування інших виплат, що входять до фонду оплати праці
Суми утриманих платежів за виконавчими документами	

Джерело: складено автором

Субрахунок 662 використовують, щоб відображати розрахунки за не отриманою працівниками з каси в установлений строк сумою оплати праці.

Субрахунок 663 призначений для обліку розрахунків за виплатами, що не належать до фонду оплати праці (наприклад, допомога по тимчасовій непрацездатності\безробіттю).

Бухгалтерські проведення по нарахуванні зарплати розглянуто в табл. 2.4. Як приклад було розглянуто ситуацію, якщо бухгалтер підприємства відпрацював у листопаді 2022 р. 21 робочий день (168 годин), його оклад 6000 грн, премія за інтенсивність роботи 30% від окладу.

Таблиця 2.4.

Журнал господарських операцій

№ з/п	Зміст господарської операції	Сума, грн	Кореспонденція рахунків	
			Дебет	Кредит
Виплата авансу 13.11.2022 р.				
1	Виплачений аванс за листопад (0,5×6000).	3000,00	661	311
2	Сплачений ПДФО при виплаті авансу (3000×0,18).	540,00	641	311
3	Сплачений ВЗ при виплаті авансу (3000×0,015).	45,00	642	311
4	Сплачений ЄСВ при виплаті авансу (3000×0,22).	660,00	651	311
Розрахунки з оплати праці вкінці листопада 2022 р.				
5	Нарахована повна зарплата за листопад (6000+6000×0,30).	7800,00	92 (23,91,96)	661
6	Нарахований ЄСВ за листопад (7800×0,22).	1716,00	92 (23,91,96)	651
7	Утриманий ПДФО за листопад (7800×0,18).	1404,00	661	641
8	Утриманий ВЗ за листопад (7800×0,015).	117,00	661	642
Виплата зарплати за 2-гу половину листопада 2022 р.				
9	Виплачена зарплата за 2-гу половину листопада (7800 – 1404 – 117 – 3000).	3279,00	661	311
10	Сплачений ПДФО за 2-гу половину листопада (1404 – 540).	864,00	641	311
11	Сплачений ВЗ за 2-гу половину листопада (117 – 45).	72,00	642	311
12	Сплачений ЄСВ за 2-гу половину листопада (1716 – 660).	1056,00	651	311

Джерело: складено автором

Під час продажу товарів торговельні підприємства здійснюють їх оцінку одним з таких методів: ідентифікованої собівартості, середньозваженої собівартості, ФІФО або ціни продажів.

Дохід від реалізації товарів відображається на субрахунку 702. За кредитом субрахунку 702 відображають нарахування доходу, а за дебетом — належну суму непрямих податків (ПДВ, акцизного податку та інших непрямих податків і зборів, передбачених законодавством), а також списання суми доходу у порядку закриття на субрахунок 791. Дохід від реалізації товарів у бухгалтерському обліку відображають, як правило, на дату відвантаження. При цьому треба списати з балансу собівартість реалізованих товарів і суму ТЗВ на реалізовані товари.

У бухгалтерському обліку разом із визнанням доходу, отриманого від продажу товарів, відображаються відповідні витрати, які становлять собівартість реалізованих товарів.

Розглянемо ситуацію коли підприємство оптової торгівлі реалізує партію товарів загальною вартістю 30 000 грн (у тому числі ПДВ – 5 000 грн), оплата товару здійснюється на умовах наступної оплати і первісна вартість реалізованого товару складає 25 500 грн (табл. 2.5).

Таблиця 2.5

Журнал господарських операцій

№ з/п	Зміст господарської операції	Сума, грн	Кореспонденція рахунків	
			Дебет	Кредит
1	Відвантажено товари покупцю, відображено дохід від реалізації	30 000	361	702
2	Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ виходячи з договірної вартості	5 000	702	641/ПДВ
3	Нараховано податкові зобов'язання на суму перевищення ціни придбання над договірною вартістю	100	949	641/ПДВ
4	Списано собівартість реалізованих товарів	25 500	902	281
5	Віднесено на фінансовий результат:			
-	дохід від реалізації товарів	25 000	702	791
-	собівартість реалізованих товарів	25 500	791	902
-	суму нарахованого ПДВ від суми перевищення мінбази над договірною вартістю	100	791	949
8	Отримано грошові кошти в оплату відвантажених товарів	30 000	311	361

Джерело: складено автором

Сальдо за рахунком 79 «Фінансові результати» списується на рахунок 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)» і вже за цим рахунком підводиться підсумок і виводиться загальний фінансовий результат. Підставою для записів є: рахунки-фактури, податкові накладні, виписки банку, касові звіти, договори тощо.

Отже, основні характеристики, що визначають особливості бухгалтерського обліку, включають: структуру облікових реєстрів, взаємозв'язок між синтетичним та аналітичним обліком, порядок та методика облікової реєстрації. Сума кожної господарської операції фіксується в обліковій відомості за рахунком, на який здійснюється кредитування, відображаючись в колонці рахунку, який дебетується. Окрім того, загальна сума операцій за місяць відображається в обліковій відомості за рахунком, який дебетується, з посиланням на кореспондуючий рахунок. Залишки коштів у відомості повинні бути зіставлені з даними первинних документів, на основі яких було здійснено записи. Ці документи можуть включати звіти касира, банківські виписки тощо. Обов'язковою умовою є зазначення місяця, за який було складено облікові відомості.

2.2. Організація бухгалтерського обліку та звітності на підприємствах малого бізнесу

Всі підприємства, незалежно від їх організаційно-правових форм і форм власності, зобов'язані вести бухгалтерський облік та складати фінансову звітність відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Цей закон встановлює правові принципи регулювання, організації та ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні.

Відповідальність за організацію бухгалтерського обліку та забезпечення фіксації фактів всіх господарських операцій у первинних документах, зберігання документів, реєстрів та звітності протягом встановленого терміну, але не менше трьох років, покладається на власника або уповноважений орган, що здійснює

керівництво підприємством, відповідно до законодавства та засновницьких документів (табл.2.6):

Таблиця 2.6

**Узагальнення аспектів організації обліково-звітнього процесу суб'єктів
малого бізнесу**

Загальна система оподаткування			Спрощена система оподаткування			
Платники податку на прибуток			Платники ЄП			
На загальних засадах	Суб'єкти мікро-підприємства не платники ПДВ	За нульовою ставкою	1 група	2 група	3 група	4 група
Застосування реєстрів бухгалтерського обліку відповідно до метод. Рекомендацій						
№422 від 25.06.2003р.	№720 від 15.06.2011р.		Методичних рекомендацій не передбачено	- для ФО не передбачено; - для ЮО без ПДВ №720; - для ЮО з ПДВ №422		№422 №189
Форма обліку						
-журнальна; - спрощена; - проста	Журнальна-спрощена		Книжна-проста	- журнальна-спрощена; - спрощена; - проста; - книжна-проста		спрощена; проста
Застосування Плану рахунків						
-Загальний План рахунків -Спрощений план рахунків	Без застосування подвійного запису			-без подвійного запису -для платників ПДВ: спрощений План рахунків		Загальний і спрощений План рахунків

Джерело: складено автором на основі [38], [46], [63]

Згідно з вимогами, що стосуються бухгалтерського обліку на малих підприємствах, необхідно організувати облік таким чином, щоб забезпечити наступне:

1. Запис точних і повних даних про наявність основних та оборотних засобів.

2. Своєчасність проведення розрахунків з постачальниками, іншими організаціями та окремими особами за придбані товари, матеріали, послуги та виконані роботи.

3. Обґрунтоване та чітке відображення витрат виробництва.

4. Чіткий контроль за виконанням договірних зобов'язань, що стосуються обсягів та строків реалізації продукції, товарів або продуктів переробки, якості, правильного застосування реалізаційних цін, знижок та надбавок, а також повної оплати за реалізовану продукцію.

5. Правильне визначення фінансових результатів та розподіл прибутку.

6. Складання точної, повної та своєчасної податкової та фінансової звітності в обумовлених обсягах.

7. Постійний, повний контроль за збереженням активів підприємства.

Ці вимоги спрямовані на забезпечення якісного бухгалтерського обліку та відповідну фінансову звітність для малих підприємств з метою збереження активів, ефективного управління та дотримання податкових та фінансових стандартів.

План рахунків є переліком рахунків, який містить схеми реєстрації та групування фінансових операцій. При розробці плану рахунків, необхідно враховувати потреби обліку та управління, а також відповідність законодавчій та нормативній базі бухгалтерського обліку. Класи рахунків 0-7 є обов'язковими для всіх підприємств, в той час як використання рахунків класів 8 та 9 може бути здійснене за однією з трьох можливих схем кореспонденції.

- використання одночасно рахунків класу 8 «Витрати за
- елементами» й 9 «Витрати діяльності»;
- використання рахунків тільки класу 9;
- використання тільки рахунків класу 8.

Малі підприємства мають право вести облік витрат з використанням лише рахунків класу 8 «Витрати за елементами» або за загальним порядком, який передбачений для всіх підприємств. Таке положення встановлено з метою спрощення бухгалтерського обліку та зменшення навантаження на малі підприємства, що можуть мати обмежені ресурси та фінансові можливості.

Суб'єкти малого підприємництва в Україні залежно від особливостей господарської діяльності та різноманітності її видів можуть застосовувати «Спрощений План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій суб'єктів малого підприємництва», затверджений наказом Міністерства фінансів України від 19 квітня 2001 року № 186 (зі змінами та доповненнями) [63], або ж «План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій», затверджений наказом Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 року № 291 (зі змінами та доповненнями) [46], що передбачається наказом про облікову політику підприємства.

Малим підприємствам з невеликою кількістю господарських операцій (не більше 100 за місяць) надається можливість вести спрощений бухгалтерський облік, який може бути реалізований за двома формами: проста форма, в якій не використовуються реєстри обліку майна малого підприємства та форма обліку з використанням реєстрів обліку майна малого підприємства.

При використанні спрощеної форми бухгалтерського обліку малі підприємства ведуть Журнал обліку господарських операцій (далі – «Журнал»), в якому відображають залишки на бухгалтерських рахунках і реєструють у хронологічній послідовності всі господарські операції, здійснені на підприємстві (рис. 2.1).

Рис. 2.1 Спрощена форма ведення бухгалтерського обліку

Джерело: розроблено автором

Якщо підприємство використовує форму ведення обліку із застосуванням реєстрів обліку майна, до вищезазначеного переліку додається також відомість обліку витрат на виробництво, відомість обліку реалізації, відомість обліку розрахунків з постачальниками тощо.

В Журналі проводять записи на основі первинних і зведених документів бухгалтерського обліку, що містять інформацію про нарахування заробітної плати, амортизацію та інші відомості. Кожен запис відображає суму операції на відповідних рахунках бухгалтерського обліку. Первинні документи, що були використані для здійснення записів в Журналі, додаються та нумеруються за порядком записів з позначенням "Документи до Журналу обліку господарських операцій за_місяць 20_року". У разі потреби записи про господарські операції можна продовжувати на вкладних листах Журналу за формою додатку 2 до Методичних рекомендацій № 422.

Форма ведення обліку для юридичних осіб обирається на розсуд самого суб'єкта господарювання та затверджується наказом про облікову політику. На сьогоднішній день застосовуються такі форми ведення обліку як меморіально-ордерна, Журнал-Головна, журнально-ордерна, автоматизована і проста.

Меморіально-ордерна форма ведення обліку отримала свою назву від меморіального ордеру, яким оформлюють бухгалтерські проводки. Така форма обліку вимагає багаторазового переписування даних в реєстрах та відкриття окремих відомостей для операцій з однаковою кореспонденцією.

Журнал-Головна є спрощеною варіацією меморіально-ордерної форми та отримала свою назву від реєстру синтетичного обліку Журнал-Головна.

Однією з особливостей форми бухгалтерського обліку - Журнал-головна, є поєднання хронологічного та систематичного обліку за допомогою синтетичних рахунків у єдиному комбінованому обліковому реєстрі - книзі Журнал-головна. Ця форма обліку поєднує функції реєстраційного журналу та Головної книги.

Кожна господарська операція, будь то одиночна або група однорідних операцій, на підставі відповідних виправдних документів або меморіальних ордерів, записується в книзі Журнал-головна. Ця форма обліку передбачає, що

сума операції записується тричі у одному рядку: в графі оборотів, на дебеті одного рахунку та на кредиті іншого рахунку.

Таке суміщення хронологічного та систематичного підходів у Журналі-головній дозволяє ефективно відслідковувати всі господарські операції, забезпечувати їх точну реєстрацію та зручний аналіз даних. Ця форма обліку є важливим інструментом для забезпечення достовірної фінансової звітності та внутрішнього контролю в організації [27].

Журнально-ордерна форма бухгалтерського обліку виникла внаслідок удосконалення меморіально-ордерної форми і полягає вона в систематизації первинних документів безпосередньо в реєстрах.

До основних принципів журнально-ордерної форми відносяться:

- побудова журналів за кредитовою ознакою;
- широке застосування накопичувальних журналів і допоміжних відомостей;
- поєднання в одному реєстрі хронологічного та систематичного запису;
- зазначення в журналах кореспонденції рахунків;
- поєднання в одному журналі, як правило, декількох економічно взаємопов'язаних синтетичних рахунків;
- побудова окремих журналів за рядом рахунків забезпечує поєднання синтетичного і аналітичного обліку;
- максимальне використання шахових відомостей і лінійно-позиційного способу.

Автоматизована форма ведення обліку базується на використанні персональних комп'ютерів та спеціалізованих програмних продуктів.

Головними перевагами автоматизованої системи обліку є зменшення кількості помилок у веденні обліку через людський фактор, можливість ведення обліку одночасно за декількома стандартами та можливість формувати необхідну як внутрішню управлінську, так і зовнішню звітність у будь-який момент часу, за необхідними параметрами та необхідним ступенем деталізації.

З метою забезпечення ефективного ведення бухгалтерського обліку, підприємство має можливість самостійно обрати форму організації облікового процесу. Ці форми організації обліку включають:

1. Уведення в штат підприємства посади бухгалтера або створення бухгалтерської служби з головним бухгалтером на чолі.

2. Користування послугами самостійного підприємця, зареєстрованого як фахівець з бухгалтерського обліку, що провадить підприємницьку діяльність без створення юридичної особи.

3. Ведення централізованого бухгалтерського обліку на договірних засадах, залучаючи бухгалтерську фірму або підприємство, які мають досвід у сфері бухгалтерського обліку та/або аудиторської діяльності.

4. Самостійне ведення бухгалтерського обліку та складання звітності безпосередньо власником або керівником підприємства.

Вибір форми організації бухгалтерського обліку залежить від потреб і можливостей підприємства. Кожен з цих варіантів має свої переваги та особливості, і важливо обрати той, який найкраще відповідає конкретним умовам та вимогам підприємства.

Форма організації бухобліку визначається в наказі про облікову політику підприємства (Додаток В). При формуванні наказу про організацію бухгалтерського обліку (Додаток Г) необхідно врахувати наступні аспекти:

1. Вибір форми організації бухгалтерського обліку, зокрема:

а) Включення посади бухгалтера до штату підприємства або створення бухгалтерської служби з головним бухгалтером.

б) Використання послуг спеціаліста з бухгалтерського обліку, який зареєстрований як підприємець і провадить підприємницьку діяльність без створення юридичної особи.

в) Самостійне ведення бухгалтерського обліку та складання звітності безпосередньо власником або керівником підприємства.

2. Вибір форми ведення бухгалтерського обліку.

3. Встановлення правил документообігу та використання технології обробки облікової інформації, зокрема:

а) Затвердження порядку оформлення та зберігання первинних документів.

б) Визначення послідовності та процедур обробки облікових записів.

в) Забезпечення безпеки і конфіденційності облікової інформації.

4. Використання системи рахунків бухгалтерського обліку:

а) За загальним Планом рахунків бухгалтерського обліку:

б) За спрощеним Планом рахунків бухгалтерського обліку.

5. Встановлення системи та форми внутрішньогосподарського обліку, звітності та контролю господарських операцій.

6. Встановлення порядку проведення інвентаризації активів і зобов'язань з метою забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності підприємства. Зазначаються об'єкти інвентаризації, періодичність її проведення, склад комісії тощо.

Що стосується складання фінансової звітності, то відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», звітним періодом для її складання є календарний рік.

Для новостворених підприємств визначення періоду першої звітності має свої особливості відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Для «новачків» існують дві можливі варіації:

1. Період менш як 12 місяців використовується, якщо державна реєстрація підприємства відбулася протягом календарного року. У такому випадку новоствореному підприємству потрібно звітувати про перші результати господарської діяльності за період від дати реєстрації до останнього дня календарного року.

2. Період не більш як 15 місяців використовується для підприємств, які зареєстровані в кінці календарного року, зокрема з 1 жовтня по 31 грудня. Наприклад, якщо підприємство було зареєстроване у жовтні 2018 року, воно може не подавати річну фінансову звітність за 2018 рік, а включити показники жовтня, листопада та грудня до звіту за 2019 рік [43].

Отже, організація бухгалтерського обліку на малих підприємствах має свої особливості. Найбільш важливими з них є спрощений план рахунків, менша кількість облікових операцій, обмежений перелік документів, що регламентують обліковий процес, та використання елементів подвійного запису. Така методика бухгалтерського обліку дає змогу ефективно вести облік на малих підприємствах, зменшуючи витрати на оплату праці бухгалтера, а також

скорочуючи час на облік і звітність. Також, організація бухгалтерського обліку для малих підприємств є одним із ключових організаційних аспектів, оскільки вона передбачає вибір оптимальної форми обліку, що поєднує різноманітні види облікових реєстрів. Ці реєстри повинні забезпечувати ефективний контроль, своєчасну, повну та достовірну реєстрацію всіх господарських операцій, здійснюваних суб'єктом підприємницької діяльності. Організація обліку для малих бізнесів включає наступні особливості: вибір системи оподаткування, яка найкраще відповідає потребам підприємства; затвердження обраної форми бухгалтерського обліку в Наказі про облікову політику, який визначає методи і принципи ведення обліку; використання конкретних первинних документів для підтвердження здійснюваних господарських операцій; відображення інформації у відповідних облікових реєстрах, яке залежить від обраної форми бухгалтерського обліку; узагальнення інформації у фінансовій звітності, що надає загальний огляд фінансового стану і результатів діяльності підприємства.

2.3. Удосконалення обліку та звітності на підприємствах малого бізнесу

Удосконалення обліку та звітності на підприємствах малого бізнесу допоможе підвищити ефективність їх діяльності, зменшити ризики й забезпечити точну та своєчасну інформацію про фінансовий стан підприємств. Добре організований облік також дозволяє підприємствам бути більш прозорими та ефективними, що сприяє підвищенню їх конкурентоспроможності.

Одним з методів удосконалення системи бухгалтерського обліку у галузі малих підприємств є саме автоматизація системи бухгалтерського обліку. Одним з методів удосконалення, які ми можемо обрати при автоматизації бухгалтерського обліку на малих підприємствах є CRM - система (Customer Relationship Management, що в перекладі з англ. - Управління взаємовідносинами з клієнтами). CRM – система – це певного роду програмне забезпечення, яке націлене на автоматизацію роботи з клієнтами компанії, шляхом постійного збереження інформації про зовнішні об'єкти, які мали будь-який взаємозв'язок з підприємством. Крім того функціонал Customer Relationship Management

включає в себе унікальну систему роботи самого колективу, що дозволяє керівникам та власникам полегшити роботу працівників, зробити її значно ефективнішою, а також вести постійний контроль за роботою самого підприємства.

Bitrix24 є яскравим прикладом CRM – системи, яка займає перші позиції на вітчизняному ринку та добре відома у всьому світі за кількістю клієнтів та великому об'єму функціональності. Bitrix24 може використовуватись для ведення обліку на підприємствах. Наприклад, в Bitrix24 можна налаштувати облік товарів та послуг, що дозволить вести контроль за їх рухом та залишками на складі. Також можна налаштувати облік фінансових операцій, включаючи виплати зарплат, оплату постачальникам та клієнтам [44].

Bitrix24 - це інноваційний програмний продукт, який надає можливість налаштовувати різноманітні звіти та аналітику, забезпечуючи швидкий та зручний доступ до даних про стан бізнесу та його фінансові показники. Окрім того, у рамках Bitrix24 можна налаштовувати різні бізнес-процеси, які дозволяють автоматизувати формування звітів, створення рахунків-фактур та нагадування про платежі, що забезпечує ефективний та точний облік на підприємстві. За допомогою Bitrix24, заповнення електронних документів стає дуже простим - достатньо лише вибрати необхідну угоду та шаблон, після чого програма автоматично заповнить всю інформацію, яка є у базі. Автоматизовані системи контролю та аналізу, такі як Bitrix24, дозволяють підприємствам ефективно контролювати фінансові операції, виявляти помилки та ризики, а також проводити аналіз фінансових показників, що сприяє підвищенню ефективності та забезпечує більш точний управлінський процес [44].

Оскільки підприємства малого бізнесу – це, як правило, підприємства, що тільки розпочали свою діяльність та мають невеликий фінансовий ресурс для того щоб наймати професійного бухгалтера, удосконалення обліку та звітності на підприємствах малого бізнесу полягає в їх максимальному спрощенні. Це дозволить починаючим підприємцям самостійно займатися цими процесами без додаткового залучення професіоналів.

Сьогоднішні реалії обліку на малих підприємствах в Україні потребують пошуку альтернативних програмних продуктів та заміни монополістичних рішень, таких як 1С та BAS, для автоматизації бізнесу. Окрім того, зміна програмного продукту вимагає перепідготовки персоналу та орієнтації на нові стандарти ведення обліку. Проте, опір змінам, який виникає у працівників, і вартість аналогів програмних продуктів є основними чинниками, що стримують власників бізнесу від пошуку альтернативних програм, які можуть замінити звичайні програми 1С та BAS. [10].

Щодо вдосконалення фінансової звітності на підприємствах малого бізнесу, розглядаючи форму Фінансового звіту СМП та Спрощеного фінансового звіту СМП, передбачених НП(С)БО 25, та звітних форм, визначених НП(С)БО 1, можна запропонувати наступні шляхи вдосконалення:

- ввести перелік основних і додаткових статей форм фінансової звітності МП, базуючись на нормах НП(С)БО 25, НП(С)БО 1;
- не завжди доречно відображати у фінансовій звітності малого підприємства аналітичну інформацію про витрати, тому ступінь розкриття такої інформації варто визначати, базуючись на професійному судженні керівництва, а не пропонувати стандартний перелік статей для всіх МП [69];
- розрахунки за авансами виданими й одержаними включити до переліку обов'язкових статей балансу Форми № 1-м і відображати їх окремо від іншої дебіторської чи кредиторської заборгованостей.

Отже, за допомогою автоматизованих систем бухгалтерського обліку, підприємства можуть значно знизити час та зусилля, необхідні для ведення обліку та підготовки фінансової звітності. Автоматизація обліку дозволяє миттєво отримувати доступ до актуальної інформації про фінансовий стан підприємства та ефективніше контролювати витрати. Крім того, автоматизовані системи бухгалтерського обліку забезпечують більш точний та надійний облік, що може допомогти підприємствам уникнути помилок та фінансових ризиків. При складанні фінансової звітності малими підприємствами необхідно

передбачити застосування судження керівництва щодо суттєвості такої інформації. При створенні фінансової звітності для малих підприємств не рекомендується використовувати форми з жорстко встановленим переліком статей, як це передбачено в даний час у НП(С)БО 25. Такий підхід є неефективним, оскільки типова форма звітності не враховує унікальні особливості фінансово-господарської діяльності кожного окремого малого підприємства. Тому вона не завжди відповідає потребам і не є доцільною. Замість цього, рекомендується визначити перелік ключових показників, які будуть відображатись у формах звітності. Це дозволить кожному малому підприємству гнучко налаштувати свою фінансову звітність, враховуючи його специфіку та потреби. При визначенні цих показників важливо враховувати вимоги законодавства та міжнародних стандартів фінансової звітності. Такий індивідуальний підхід до формування фінансової звітності допоможе малим підприємствам забезпечити більш точне, адекватне та інформативне відображення їхньої фінансової діяльності.

РОЗДІЛ 3. ОПОДАТКУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ МАЛОГО БІЗНЕСУ

3.1. Зарубіжний досвід оподаткування малого бізнесу

З метою проведення комплексного дослідження особливостей оподаткування малого бізнесу в Україні, необхідно порівняти вітчизняну систему оподаткування із провідними країнами світу дослідивши зарубіжний досвід оподаткування малого бізнесу.

У Франції для МСП (компанії, річний оборот яких до 31 грудня 2020 року був менше 7,3 мільйонів євро на рік, а починаючи з 2021 року – 10 мільйонів євро) існує прогресивна шкала корпоративного податку, ставки якої залежать від обсягу прибутку. Нижче в таблиці наведено ставки корпоративного податку у Франції у 2018-2023 роках:

Таблиця 3.1.

Ставки корпоративного податку в залежності від обсягу прибутку у Франції

Рік	Ставка	Обсяг прибутку
2018	15,00%	<38 120 євро
	28,00%	38 120 - 500 000 євро
	33,33%	>500 000 євро
2019	15,00%	<38 120 євро
	28,00%	38 120 - 500 000 євро
	31,00%	>500 000 євро
2020	15,00%	<38 120 євро
	28,00%	>38 120 євро
2021	15,00%	<38 120 євро
	26,50%	>38 120 євро
2022	15,00%	<38 120 євро
	25,00%	>38 120 євро
2023	15,00%	<42 500 євро
	25,00%	>42 500 євро

Джерело: складено автором на основі [2], [3]

Якщо компанія перевищувала до 31 грудня 2020 року обсяг обороту в 7,3 мільйонів євро та 10 мільйонів євро починаючи з 2021 року, для неї не застосовувалась найнижча ставка корпоративного податку.

Ставка податку у 15% є суттєво нижчою за ставки оподаткування для великих підприємств і дозволяє стимулювати розвиток малого підприємництва у Франції.

У Великобританії підхід до оподаткування більш консервативний. Якщо мале підприємство веде свою діяльність як юридична особа, то воно сплачує корпоративний податок за ставкою 19%.

Якщо фізична особа здійснює свою діяльність як самозайнята особа, то вона сплачує такі ж податки, як і наймані працівники. Ставка податку змінюється залежно від обсягу доходу. До прикладу, якщо самозайнята особа отримує щомісячний прибуток (дохід, зменшений на господарські витрати (business expenses) та збитки минулого року (losses from a previous year) у розмірі 1000 фунтів, йому необхідно буде сплатити податок у розмірі 157,16 фунтів та відрахування на національне страхування у розмірі 14,39 фунтів. Таким чином, щомісячні відрахування на податки та страхування становитимуть 171,55 фунтів (17,16%) за умови прибутку у розмірі 1000 фунтів.

Якщо щомісячний прибуток становитиме 5000 фунтів, самозайнятій фізичній особі необхідно буде сплатити 952,66 фунтів податку та відрахування на національне страхування у розмірі 346,83 фунтів. Таким чином, щомісячні відрахування на податки та страхування становитимуть 1299,49 фунтів (25,99%) за умови прибутку у розмірі 5000 фунтів.

Якщо щомісячний прибуток становитиме 10000 фунтів, самозайнятій фізичній особі необхідно буде сплатити 3286,00 фунтів податку та відрахування на національне страхування у розмірі 483,33 фунтів. Таким чином, щомісячні відрахування на податки та страхування становитимуть 3769,33 фунтів (37,69%) за умови прибутку у розмірі 10000 фунтів.

Але не оподатковуються перші 1000 фунтів доходу від самозайнятості. Це називається «допомогою на торгівлю (trading allowance)».

У Німеччині ставка корпоративного податку для підприємств та самозайнятих осіб може відрізнитись залежного від муніципалітету.

Ставка корпоративного податку в Німеччині становить 15%. Потім додається надбавка на солідарність у розмірі 5,5%, тобто ефективна ставка становить 15,825%.

Муніципалітети з населенням понад 80 тис. встановлюють додатковий торговий податок. Податки на торгівлю значно відрізняються від регіону до регіону, коливаючись від приблизно 8,75% до 20,3%.

Суб'єкт господарювання може визначити суму свого зобов'язання, застосувавши федеральну ставку (Steuermesszahl) до оподатковуваного прибутку, у результаті чого отримає базову суму податку.

Муніципальний коефіцієнт (Hebesatz) потім застосовується до основної суми податку, щоб визначити фактичну суму податку, який необхідно сплатити. Це означає, що загальна ставка корпоративного податку в Німеччині значно відрізняється, але за даними KPMG компанії загалом сплачують близько 23-37%.

Багато самозайнятих працівників звільняються від сплати державних внесків на соціальне страхування в Німеччині. Однак, оскільки медичне страхування в Німеччині передбачено законом, підприємці повинні вжити альтернативних заходів.

Деяким самозайнятим особам також потрібно платити внески до пенсійного фонду Німеччини. Самозайняті працівники можуть зараховувати витрати на деякі послуги та предмети, необхідні для їх роботи, як витрати, що не оподатковуються. Це включає в себе такі речі, як канцтовари, офісне приміщення, офісне обладнання, поїздки, пов'язані з роботою, витрати на догляд за дітьми, охорону здоров'я, пенсію та інші страхові внески [1].

Якщо підсумувати досвід країн Європейського Союзу (ЄС), можна виділити ряд схожих правил оподаткування СМП, серед них: диференційовані та прогресивні ставки оподаткування, можливість зменшення ставки ПДВ для СМП, знижка на податок на прибуток для малих підприємств або виключення деяких видів доходів з обчислення податку, певні пільги на розмір внесків на соціальне страхування або спрощені процедури їх оплати, періодичний перегляд граничних обсягів оподатковуваного доходу з врахуванням інфляції.

Проте, також потрібно зазначити, що країни ЄС ставляться до контролю сплати податків серйозно, оскільки від цього залежить бюджет держави та її соціально-економічний розвиток. Наприклад, у Німеччині сплата податків малими підприємствами контролюється державними органами, такими як Федеральна податкова служба (Bundeszentralamt für Steuern) та місцеві податкові органи (Finanzämter). Органи державної податкової служби проводять різні форми контролю за сплатою податків малими підприємствами, такі як регулярні аудити, перевірки та періодичні запити на податкову звітність.

У разі виявлення недостачі з податків або інших порушень у сплаті податків, підприємство може стати перед відповідальністю за свої дії. Відповідальність за ухилення від сплати податків може включати штрафи, судові процеси та навіть позбавлення волі у випадку важких податкових порушень.

Враховуючи вищезазначену інформацію та прагнення України бути частиною Європейської спільноти, потрібно підготувати країну до застосування більш ретельного податкового контролю з боку держави та суттєвого збільшення сум штрафних санкцій за ухилення від сплати податків МСП. На сьогоднішній день, на жаль, економічне становище малих підприємств в Україні не дозволяє підвищувати розмір штрафів та пені за неправильне заповнення звітності та/або неподання звітності до контролюючого органу. Така імплементація досвіду країн ЄС буде сприяти демотивації підприємців в Україні, та збільшить прагнення уникнути відповідальності та фальсифікації фінансової звітності. Проте потрібно переймати позитивний досвід країн ЄС щодо податкових пільг для МСП та підтримки з боку держави малих підприємств. До прикладу, Україна може перейняти досвід Німеччини з підтримки малим і середнім підприємствам. Уряд Німеччини через систему кредитів і субсидій фінансує МСП задля забезпечення фінансової самостійності підприємств. З бюджету федерації та земель їм надаються пільгові інвестиційні кредити, особливо при запровадженні високотехнологічних виробництв, кредити для створення власних підприємств.

Важливо зауважити, що в Європейському Союзі публічність розглядається як ключовий інструмент у запобіганні можливим порушенням у сфері фінансової звітності та забезпеченні належного покарання за такі порушення. Компанії у

країнах ЄС, зобов'язані повідомляти громадськість про будь-які заходи, що були вжиті та санкції, що були накладені внаслідок порушень нормативно-правових актів та інших правил. Це сприяє забезпеченню прозорості та відповідальності.

Малі підприємства можуть бути звільнені від складання окремого звіту про управління, за умови, що відповідна інформація про придбання власних акцій надається у примітках до фінансової звітності. Згідно з Директивою 2013/34/ЄС розмір оприлюднення річної фінансової звітності та звіту про управління залежить від категорії, до якої належить компанія. У процесі імплементації положень Директиви 2013/34/ЄС необхідно зважено підійти до складу фінансової звітності підприємства та вимог щодо її оприлюднення (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

Порівняння вимог до річної звітності підприємств відповідно до Директиви 2013/34/ЄС та Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»

Категорії підприємств	Баланс	Звіт про фінансові результати	Звіт про рух грошових коштів	Звіт про власний капітал	Примітки до фінансових звітів	Звіт про управління
Відповідно до Директиви 2013/34/ЄС						
Мікро- та малі підприємства	Обов'язково	Обов'язково	Не передбачено		Обов'язково	
		Звільняються від публікації державами-членами				
Середні та великі підприємства	Обов'язково	Обов'язково	Не передбачено		Обов'язково	
Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»						
Ті, які зобов'язані складати звітність за МСФЗ, ПрАТ	Обов'язково				Обов'язково	Не передбачено
Суб'єкти малого підприємництва					Не передбачено	
Іноземні суб'єкти господарської діяльності					Не передбачено	

Джерело: складено автором на основі [19], [52]

Якщо розглядати особливості оподаткування СМП в країні зі сталою економікою, потрібно звернути увагу на США. У Сполучених Штатах ставка податку для самозайнятих осіб становить 15,3%. Ставка складається з двох частин: 12,4% на соціальне забезпечення (пенсійне страхування, на випадок втрати годувальника чи інвалідності) і 2,9% на «Medicare» (медичне страхування).

Суб'єкт господарювання повинен сплатити податок для самозайнятих осіб, якщо його чистий прибуток становив 400 доларів США або більше [7].

Що стосується суб'єктів малого бізнесу, які здійснюють діяльність як юридичні особи, то корпоративний податок стягується в Сполучених Штатах на федеральному рівні, у більшості штатів і на деяких місцевих рівнях на доходи організацій. З 1 січня 2018 року номінальна федеральна ставка корпоративного податку в Сполучених Штатах Америки становить 21% після ухвалення Закону про зниження податків і зайнятість у 2017 році. Державні та місцеві податки та правила відрізняються залежно від юрисдикції, хоча багато з них базуються на федеральних концепціях і визначеннях. Оподатковуваний дохід може відрізнятися від бухгалтерського доходу як щодо часу отримання доходу та податкових відрахувань, так і щодо того, що підлягає оподаткуванню. Корпоративний альтернативний мінімальний податок також було скасовано реформою 2017 року, але деякі штати мають альтернативні податки. Як і фізичні особи, корпорації повинні подавати податкові декларації щороку. Вони повинні щоквартально сплачувати податки.

Важливо зазначити і досвід оподаткування малого бізнесу в Об'єднаних Арабських Еміратах, столиця стає одним із провідних світових фінансових центрів.

Відповідно до податкових указів на рівні Еміратів, податок на прибуток сплачується за прогресивною системою ставок зі ставками до 55%. Однак на практиці ці податкові укази не застосовувалися. Натомість філії іноземних банків підлягають податку на прибуток за фіксованою ставкою 20% згідно з окремими указами банків на рівні Еміратів. Компанії, які займаються нафтогазовою та нафтохімічною діяльністю в ОАЕ, сплачують податок на прибуток за ставкою

55%+ згідно з їхніми індивідуальними концесійними угодами або податковими листами в ОАЕ.

Федеральний закон ОАЕ про корпоративний податок, який набуває чинності з фінансових років, що починаються 1 червня 2023 року або після цієї дати, застосовуватиметься в усіх Еміратах і поширюватиметься на всю підприємницьку та комерційну діяльність, за винятком таких осіб (з урахуванням умов):

1. Урядова установа ОАЕ;
2. Організація, контрольована урядом ОАЕ;
3. Особа, яка займається видобувним бізнесом в ОАЕ;
4. Особа, яка займається невидобувними природними ресурсами в ОАЕ;
5. Кваліфікована громадсько-корисна організація;
6. Кваліфікаційний інвестиційний фонд;
7. Державний пенсійний фонд або фонд соціального страхування або приватний пенсійний фонд або фонд соціального страхування, який підлягає регулятивному нагляду компетентного органу в державі та який відповідає будь-яким іншим умовам, які можуть бути встановлені міністром;
8. Юридична особа, зареєстрована в державі, яка повністю належить і контролюється певними звільненими особами; і
9. Будь-яка інша особа, яка може бути визначена в рішенні, виданому Кабінетом Міністрів за пропозицією Міністра [8].

Режим корпоративного оподаткування спеціально розроблений для підтримки малого та середнього бізнесу (МСП), в знак визнання Еміратами життєво важливої ролі стартапів і МСП в економіці ОАЕ, щоб вони могли продовжувати процвітати та стимулювати зростання країни [5].

У разі якщо річний оподатковуваний дохід не перевищує 375 000 дирхамів (близько 100 000 доларів США), ставка корпоративного податку становить 0%. А якщо річний оподатковуваний дохід перевищує 375 000 дирхамів – 9% [8].

На додаток до 0% ставки корпоративного податку, МСП з доходом нижче певного порогу можуть вимагати «пільги для малого бізнесу» і вважатися

такими, що не мають оподаткованого доходу протягом відповідного податкового періоду, і їм надається пільга у формі спрощеної фінансової та податкової звітності.

Важливо також проаналізувати досвід країн, що розвиваються, та територіально та ментально близькі до України, до прикладу, Польщу. Стандартна ставка податку на доходи в Польщі становить 19%. Проте, в Польщі застосовується також і знижена ставка податку на прибуток у розмірі 9%, якщо платник податку є представником малого бізнесу (тобто платником податку, чий дохід від продажу, включаючи суму ПДВ, не перевищував суму, що відповідає еквіваленту 2 мільйонів євро в злотих у попередньому фінансовому році).

Також, у Польщі нещодавно впровадили мінімальний податок на прибуток – це нове податкове зобов'язання, яке застосовується до платників податків, які декларують податкові втрати або незначний дохід ($\leq 2\%$ доходу). Таким чином, мінімальний податок буде застосовуватися з 1 січня 2024 року, а перший платіж відбудеться у 2025 році. Мінімальна ставка податку на прибуток становить 10%. База оподаткування повинна складатися з наступного: 1,5% операційних доходів (окрім доходу від приросту капіталу), плюс «надмірні» витрати на боргове фінансування, сплачені пов'язаним особам (зазвичай витрати на боргове фінансування перевищують 30% так званого податкового EBITDA), плюс витрати на нематеріальні послуги або роялті, сплачені пов'язаним особам – понад 3 мільйони злотих плюс 5% так званого податкового EBITDA.

Мінімальний податок не поширюється, зокрема, на фінансові підприємства, стартапи, організації, прибутковість яких за будь-який із 3 попередніх років становила не менше 2% та платників податків, які зафіксували зниження доходів понад 30%.

Як і в інших країнах ЄС, в Польщі держава заохочує людей створювати малий бізнес спеціальними зниженими ставками оподаткування. Слід такж відмітити, що в Польщі реєстрація малого бізнесу є швидкою та простою процедурою.

Таким чином, результати проведеного аналізу вказують на те, що більшість податкових систем орієнтовані на полегшення податкових умов для малих і

середніх підприємств. Україна не є винятком, оскільки в нашій країні існує спрощена система оподаткування, яка призначена для захисту платників від надмірного тиску, що випливає з загальної податкової системи. Спрощена система оподаткування в Україні має на меті спростити процедуру сплати податків для малих та середніх підприємств. Вона надає підприємцям можливість скоротити податкове навантаження та зосередитись на розвитку своєї діяльності. Це включає зменшення кількості податків, спрощення процедури обліку та звітності, а також зниження ставок податків. Наразі, в Україні ще не така розвинена та стала економіка як в Сполучених Штатах, де всі підприємства мають сплачувати федеральний податок на прибуток (21%), а також додатковий податок на рівні штатів. Така складна система оподаткування та кількість додаткових обов'язкових платежів в Україні призведе до різкого спаду кількості малих підприємств та збільшення рівня тіньової економіки. Це стосується і досвіду ОАЕ – де економіка стрімко набирає обертів і кожного року дивує весь світ своїм розвитком. Система з 0% корпоративного податку (в Україні – податок на прибуток) лише збільшить дефіцит державного бюджету. Про це свідчать численні податкові пільги, які були впроваджені в 2022 році, коли держава зменшила податкову ставку для ФОП третьої групи та позбавила обов'язку сплати ЄСВ. Такі зміни не протримались довго в країні, адже, це значно зменшило наповнення бюджету. З невеликого власного досвіду, робимо висновки що впровадження 0% оподаткування в Україні по прикладу ОАЕ для підприємств з доходом менше 100 000 доларів на рік, буде абсолютно нежиттєздатною реформою.

Проте, Україна може досить успішно переймати досвід країн ЄС, що близькі до нас. З урахуванням досвіду ЄС для усунення податкових недоліків необхідно здійснити комплекс наступних заходів:

- збільшити межу виручки від реалізації продукції, товарів, робіт та послуг для застосування спрощеної системи оподаткування;

- запровадити диференційовані податкові ставки залежно від бази оподаткування (від 13% до 19%);

- збільшити перелік видів діяльності, для яких не застосовується спрощена система оподаткування для запобігання схемам мінімізації податкових платежів суб'єктами малого бізнесу;

- включити єдиний соціальний внесок до складу єдиного податку.

3.2. Особливості механізму оподаткування діяльності підприємств малого бізнесу

Податки є невід'ємною частиною діяльності суб'єкта господарювання незалежно від його форми та розміру. Відповідно, система оподаткування є одним із факторів, які впливають на показники діяльності суб'єкта господарювання та ефективність його діяльність.

Об'єктом оподаткування малих підприємств виступає їхній прибуток, який визначається як різниця між всіма доходами та витратами підприємства за певний період часу. З прибутку звільняються певні витрати, такі як витрати на заробітну плату, страхування, оренду та інші витрати, які пов'язані з бізнесом.

У деяких країнах існують спрощені системи оподаткування для малих підприємств, які базуються на інших критеріях, таких як дохід або обсяг продажів. У такому випадку, база оподаткування може бути визначена фіксованою сумою грошей, яку підприємство повинно сплатити у вигляді податку.

Також, окремі види доходів, такі як ПДВ, можуть бути розраховані на основі обсягу продажів або надання послуг, і становлять окрему базу оподаткування для малих підприємств.

В Україні ставки оподаткування для малих підприємств залежать від різних факторів, таких як форма власності, обсяги доходів та спеціальні умови оподаткування. Основні ставки податків для малих підприємств, а також податкові періоди для суб'єктів малого підприємництва в Україні наведені в табл. 3.3.

Таблиця 3.3

Групи платників єдиного податку

Група платників податку	1 Група	2 Група	3 Група	4 Група
Організаційна форма	ФОП	ФОП	ФОП/ЮО	ФОП/ЮО
Обсяг річного доходу	До 1 118 900 грн (167 мінімальних заробітних плат)	5 587 800 грн (834 мінімальні заробітні плати)	7 818 900 грн (1 167 мінімальних заробітних плат)	Не обмежено
Ставка ЄП	до 10% від прожиткового мінімуму для працездатних осіб (268,40 грн на місяць)	до 20% від мінімальної заробітної плати (1340,0 грн на місяць)	5% доходу для неплатників ПДВ, 3% доходу для платників ПДВ	Розмір ставок податку з 1 га с/г угідь та/або земель водного фонду залежить від категорії (типу) земель, їх розташування
Ставка ЄСВ	22% від мінімальної заробітної плати(«за себе» — 1474,0 грн/міс)	22% від мінімальної заробітної плати(«за себе» — 1474,0 грн/міс)	22% від мінімальної заробітної плати(«за себе» — 1474,0 грн/міс)	22% від мінімальної заробітної плати(«за себе» — 1474,0 грн/міс)
Наймані працівники	Немає	Не більше 10	Не обмежено	Не обмежено
Податковий період	Один рік	Один рік	Один квартал	Один рік

Джерело: складено автором на основі [48]

ФОП має дотримуватись встановлених лімітів максимального обсягу доходу, оскільки це є однією з умов перебування на спрощеній системі оподаткування. У випадку порушення граничних обсягів річного доходу, підприємці зобов'язані перейти на сплату інших податків і зборів, які передбачені загальною системою оподаткування.

Спрощена система оподаткування, обліку та звітності є особливим механізмом сплати податків і зборів, який передбачає заміну окремих податків і зборів, встановлених пунктом 297.1 статті 297 Податкового Кодексу України, на сплату єдиного податку відповідно до умов, визначених главою 1 ПКУ, з одночасним веденням спрощеного обліку та звітності.

Спрощена система оподаткування звільняє підприємців від сплати певних податків та зборів, які передбачені статтею 297 Податкового кодексу України. До таких податків і зборів входять земельний податок (за винятком земельних ділянок, що не використовуються для господарської діяльності), збір за провадження певних видів підприємницької діяльності, збір на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства, а також податок на прибуток підприємств та інші. Це сприяє зменшенню обсягу бухгалтерської документації та кількості звітних документів, які необхідно подавати до відповідних органів.

Проте, слід зазначити, що не всі суб'єкти малого підприємництва перебувають на спрощеній системі оподаткування. Податки на загальній системі оподаткування сплачуються з однієї бази – отриманого чистого оподаткованого доходу. Отже, у випадку наявності суттєвих витрат у підприємця, вигіднішою є саме загальна система оподаткування, оскільки це сприяє зменшенню бази оподаткування. Малі підприємства, які перебувають на загальній системі оподаткування, зобов'язані сплачувати різні види податків, такі як податок на прибуток (18%), податок на доходи фізичних осіб (18%), військовий збір (1,5%) та єдиний соціальний внесок (22%) за найманих працівників, якщо такі є.

Крім того, малі підприємства на загальній системі оподаткування можуть ще й сплачувати такі додаткові податки:

- ПДВ (у разі, якщо зареєструється добровільно платником ПДВ, або в обов'язковому порядку, коли обсяг доходу за останні 12 місяців сукупно перевищить 1 млн. грн).
- податок на доходи нерезидентів (так званий податок на репатріацію) – 15 % (менший, якщо є угода про уникнення подвійного оподаткування між країнами). Цей податок сплачується, якщо ФОП виплачує доходи юрособі-нерезиденту.
- транспортний податок;
- акцизний податок;
- плата за землю, у т.ч. земельний податок;

- податок на нерухомість;
- екологічний податок;
- рентна плата;
- мито, якщо здійснює операції імпорту-експорту;
- збір за паркування;
- туристичний збір.

Нижче на рисунку наведено складові механізму оподаткування діяльності підприємств малого бізнесу.

Рис. 3.1. Складові механізму оподаткування діяльності підприємств малого бізнесу

Джерело: складено автором на основі [29]

Податкове законодавство було детально описано у першому розділі роботи, до нього входять Податковий кодекс України, Митний кодекс України, міжнародні угоди та інші нормативно-правові акти органів державної влади та місцевого самоврядування.

Режим оподаткування як складова механізму оподаткування діяльності підприємств малого бізнесу включає в себе вибір системи оподаткування (загальної чи спрощеної), склад податків, що підлягають сплаті, умови ведення податкового обліку, а також склад і порядок надання податкової звітності.

Адміністрування податків як складова механізму оподаткування діяльності підприємств малого бізнесу включає в себе облік платників податків, визначення

та узгодження податкових зобов'язань, форми податкової звітності, процедури і методи погашення податкового боргу.

Податкове виробництво як складова механізму оподаткування діяльності підприємств малого бізнесу включає в себе порядок ведення податкового обліку, порядок визначення бази оподаткування та нарахування податків, ставки податків, податковий період, а також порядок сплати податків.

Контроль за дотриманням податкових обов'язків у межах діяльності малих підприємств, що є складовою частиною оподаткування, включає різні аспекти. Серед них - проведення податкових перевірок, нарахування пені, а також встановлення форм відповідальності за порушення податкового законодавства [29]. Форма податкової декларації платника єдиного податку затверджена наказом Міністерства фінансів України від 19 червня 2015 року № 578 (із змінами та доповненнями) [55]. Форма податкової декларації про майновий стан і доходи затверджена наказом Міністерства фінансів України від 02 жовтня 2015 року № 859 (із змінами та доповненнями) [58].

Варто відмітити, що відповідно до законодавства України, а саме Закону «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» [59] з усіма його змінами та доповненнями, існує можливість звільнення від сплати єдиного внеску. Це стосується осіб, які отримують пенсію за віком або за вислугу років, мають інвалідність, або досягли певного віку відповідно до Закону «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» [53] і одержують пенсію або соціальну допомогу відповідно до законодавства. У таких випадках, ці особи можуть бути зобов'язані сплачувати єдиний внесок лише за умови, що вони добровільно приєднуються до системи загальнообов'язкового державного соціального страхування.

Якщо фізична особа-підприємець протягом звітного періоду не отримувала жодних доходів, відповідно до п. 49.2 Податкового кодексу України, вона може не подавати звітність за відсутності у звітному періоді об'єкта оподаткування та показників, які потрібно задекларувати. Проте, оскільки відомості щодо ЄСВ за себе подаються у додатку до податкової декларації платника єдиного податку, фізична особа – підприємець автоматично зобов'язана подавати таку декларацію

(окрім вищезгаданих фізичних осіб – підприємців пенсійного віку, чи осіб з інвалідністю).

Отже, механізм оподаткування діяльності малого бізнесу включає в себе п'ять складових, серед яких податкове законодавство, режим оподаткування, адміністрування податків, податкове виробництво та податковий контроль.

Забезпечення такого механізму можливе при ефективній взаємодії органів влади та суб'єктів господарювання.

Суб'єкти господарювання повинні неухильно дотримуватись податкового законодавства, зокрема в частині подання податкової звітності та сплати податків. Суб'єкти господарювання, що здійснюють діяльність як фізичні особи – підприємці подають податкову декларацію платника єдиного податку – фізичної особи – підприємця з відомостями про ЄСВ у додатках. Тоді як суб'єкти господарювання, що здійснюють діяльність як юридичні особи, зобов'язані подавати податкову декларацію з податку на прибуток підприємств, Баланс і Звіт про фінансовий результат.

3.3. Інструменти податкового стимулювання малого бізнесу в Україні

Малий бізнес є двигуном економічного розвитку України. Враховуючи складну економічну ситуацію в Україні, пов'язану з військовими діями, які тривають на нашій території уже дев'ять років, що не робить нашу країну інвестиційно привабливою для інвесторів, роль малих підприємців значно зростає. В таких умовах держава повинна заохочувати громадян до провадження підприємницької діяльності, адже таким чином громадяни зможуть забезпечувати себе доходом, створювати нові робочі місця та сплачуватимуть податки до бюджетів усіх рівнів.

Одним із напрямів такого стимулювання є податкове стимулювання, адже надмірне податкове навантаження значно ускладнює становище суб'єкта господарювання та зменшує кількість потенційних підприємців-початківців.

Тому система оподаткування малого бізнесу має бути спрямована і на стимулювання розвитку малого бізнесу, і водночас на подальше наповнення

державного та місцевих бюджетів за рахунок податкових надходжень від малого бізнесу.

У березні 2022 року Верховною Радою України було прийнято низку законодавчих актів щодо підтримки податкових змін. Зокрема, Закон України від 15 березня 2022 року № 2120-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану», згідно якого, фізичні особи-підприємці першої та другої груп отримали можливість не сплачувати єдиний податок на період дії воєнного стану і не заповнювати відповідну декларацію. Цим же законом було надано можливість відносити себе до третьої групи платників єдиного податку фізичним особам-підприємцям та юридичним особам – суб'єктам господарювання, у яких протягом календарного року обсяг доходу не перевищує 10 мільярдів гривень.

Наведені вище законодавчі зміни дозволили багатьом суб'єктам господарювання зберегти власну справу у перші місяці повномасштабного вторгнення та продовжити її після релокації підприємств чи часткового покращення безпекової ситуації в окремих регіонах.

Але, незважаючи на надані можливості, велика частка суб'єктів підприємницької діяльності, що перебувають на спрощеній системі оподаткування, продовжували сплачувати єдиний податок. За даними Державної податкової служби України, за січень-жовтень 2022 року надходження до місцевих бюджетів від сплати єдиного податку склали 39,4 мільярди гривень, що на 1,3 мільярди, або на 3,5% більше минулорічних надходжень. Надходження від єдиного податку становили 12,4% у надходженнях місцевих бюджетів у відповідний період часу 2022 року.

Нижче на рисунку також наведена інформація з приводу кількості зареєстрованих фізичних осіб-підприємців в Україні у 2021-2022 роках в розрізі місяців (рис. 3.2).

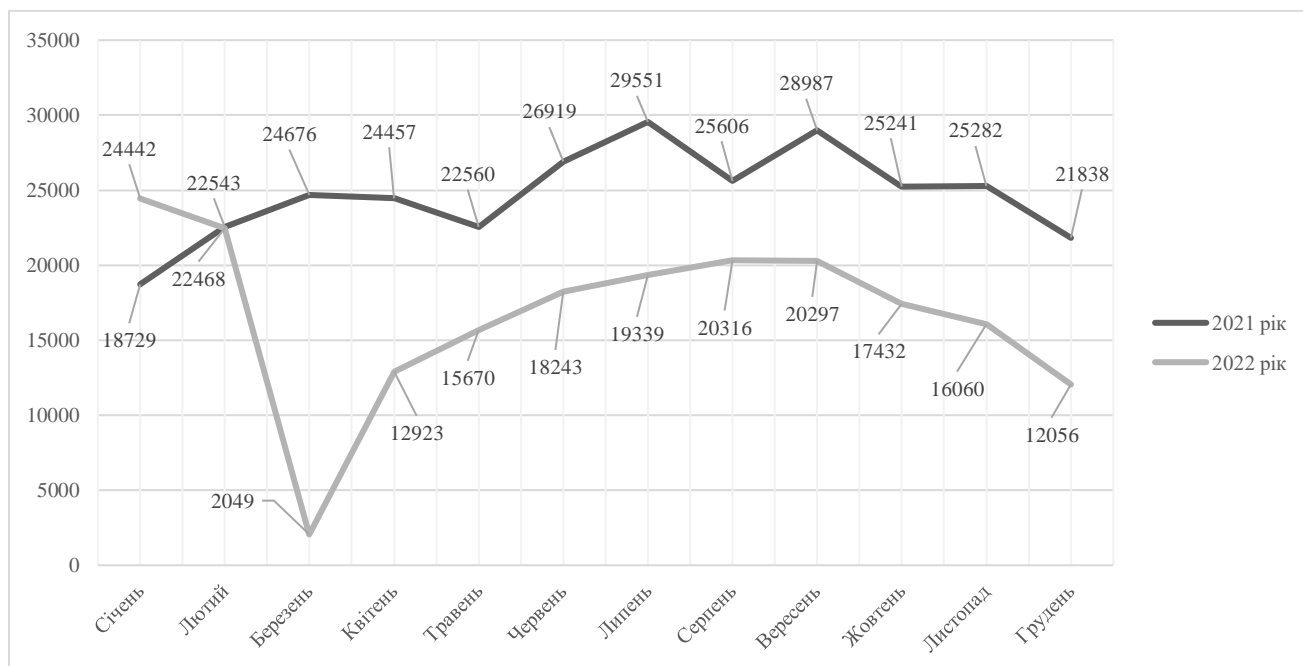

Рис. 3.2. К-ть зареєстрованих фізичних осіб-підприємців в Україні у 2021-2022 роках в розрізі місяців

Джерело: Складено автором на основі [24]

Незважаючи на початок повномасштабного вторгнення на територію України у 2022 році, в Україні фіксується ріст кількості фізичних осіб-підприємців, хоч і не у таких кількостях як у попередньому 2021 році. На це впливає і впровадження податкових пільг на період дії воєнного стану. Суттєве зменшення податкового навантаження та зменшення кількості податкової звітності допомогло діючим суб'єктам господарювання пройти важкий період, а новим – розпочати власну справу зазнаючи мінімального податкового тягара з боку держави.

Найважливішим інструментом податкового стимулювання малого бізнесу в Україні на сьогоднішній день можна назвати спрощену систему оподаткування, яка за час свого існування продемонструвала ряд переваг.

Прикладом переваг, що надаються суб'єктам спрощеної системи оподаткування, є звільнення від обов'язку сплачувати такі податки: податок на додану вартість, за винятком платників єдиного податку 3-ї групи, які вибрали оплату ПДВ, а також платників 4-ї групи єдиного податку; податок на прибуток підприємств; земельний податок, за винятком земельного податку за ділянки, які не використовуються платниками єдиного податку 1-3 груп для господарської

діяльності і платниками єдиного податку 4-ї групи для сільськогосподарського товаровиробництва; податок на доходи фізичних осіб, що отримані в результаті господарської діяльності платниками єдиного податку 1-4 груп (фізичними особами); рентну плату за спеціальне використання води платниками 4-ї групи. Крім того, спрощується система адміністрування для підприємств, що знаходяться під спрощеною системою оподаткування, що зменшує ризик порушення правил.

До переваг також відноситься те, що єдиний податок, який сплачується в рамках спрощеної системи оподаткування, належить до місцевих податків, і органи місцевого самоврядування можуть самостійно встановлювати ставки цього податку. Це означає, що різні платники єдиного податку в різних містах можуть мати різні податкові зобов'язання, що дозволяє враховувати особливості територіальних громад і потреби споживачів суспільних послуг [31].

Після повномасштабного вторгнення на територію України з боку російської федерації у 2022 році, у березні того ж року було запроваджено деякі пільги для фізичних осіб-підприємців. Платники єдиного податку третьої групи на період дії воєнного стану отримали можливість перейти на ставку у розмірі двох відсотків від доходу. Також платники єдиного податку отримали можливість не сплачувати ЄСВ. У 2023 році такі пільги було скасовано через необхідність наповнення бюджетів, проте такі тимчасові пільги на початку повномасштабного вторгнення дали можливість багатьом малим підприємцям продовжити свою діяльність в таких складних умовах.

Одним із інноваційних заходів для поліпшення спрощеної системи оподаткування може бути введення прив'язки диференційованого граничного обсягу доходу, який надає право перейти на спрощену систему оподаткування та визначає належність суб'єкта підприємництва до певної групи платників, до показника інфляції для постійного його оновлення. Враховуючи нестабільність української економіки, такий захід допоможе зробити податкову систему більш гнучкою та в той же час стабільною, забезпечуючи зменшення необхідності частих внесень змін до Податкового кодексу, які мали місце в останні роки.

Параметри граничного річного доходу для платників єдиного податку в першій, другій і третій групах були встановлені згідно зі стандартами на момент початку податкового (звітного) року. Так, для платників першої групи граничний обсяг доходу становив 167 разів розмір мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня. Для платників другої групи цей обсяг складав 834 розміри мінімальної заробітної плати, а для платників третьої групи - 1167 разів розмір мінімальної заробітної плати, що діяли на початку податкового (звітного) року. Встановлення таких меж дозволяло регулювати систему оподаткування залежно від економічних факторів та потреб галузей та підприємств.

Такі зміни дозволяють щороку актуалізовувати рівень граничного доходу, проте зміна рівня мінімальної заробітної плати не завжди відображає інфляційні коливання, тому варто розглянути прив'язку обсягу граничного доходу і до рівня інфляції.

При покращенні діючої податкової системи, важливо зосередитись на підтримці новостворених малих підприємств, щоб забезпечити їм можливість досягти значних фінансових результатів і забезпечити стабільні податкові надходження до бюджету. Для початкуючих малих підприємств необхідно встановлювати податкові заохочення як у межах спрощеної системи оподаткування, так і поза нею. Наприклад, можна диференціювати систему податкових ставок єдиного податку, створивши окремі значення для нових суб'єктів. Це не вимагатиме створення нових груп платників єдиного податку, але може передбачати систему податкових знижок, які дозволять новим підприємствам сплачувати лише часткову суму податку замість повної.

Однак, також важливими і необхідними напрямками розвитку податкової системи є збільшення довіри підприємців до податкових органів, надання інформаційної та консультаційної підтримки малому бізнесу, а також спрощення процесу сплати податків. Наприклад, зменшення кількості обов'язкових процедур та форм звітності, а також скорочення загального часу на сплату податків значно полегшить цей процес. Електронна система сплати податків, включаючи «Електронний кабінет платника податків», яка вже успішно

функціонує та продовжує вдосконалюватись за допомогою Державної податкової служби України, також грає важливу роль. Це крок у напрямку створення необхідних умов для добровільного дотримання вимог податкового законодавства платниками податків [16].

Важливим інструментом податкового стимулювання є не лише розмір податків, а й їх адміністрування. Оскільки, у платників єдиного податку першої та другої групи розмір ЄСВ, який вони сплачують за себе, прив'язаний до мінімальної заробітної плати, а розмір єдиного податку прив'язаний до прожиткового мінімуму у першій групі та мінімальної заробітної плати у другій групі, доцільно було б об'єднати ці два зобов'язання в один дійсно «єдиний» податок задля зручності як їх адміністрування, так і сплати малими підприємцями.

Серед інструментів податкового стимулювання може бути і повне звільнення нових підприємств від сплати податків на певний термін у кілька років. Такий вид підтримки малого бізнесу допоможе підприємству досягти фінансової стійкості та самостійності. У середньостроковій перспективі такі заходи забезпечать ріст доходів бюджетів усіх рівнів, адже малий бізнес зможе реінвестувати більшу частину коштів на початку своєї діяльності і тоді в майбутніх періодах податкові надходження зростуть від збільшення ділової активності.

Отже, стимулювання малого бізнесу є надзвичайно важливим для економіки держави в цілому, адже малий бізнес становить основу економіки та середнього класу. Серед напрямів стимулювання малого бізнесу важливу роль відіграє податкове стимулювання.

Основним інструментом податкового стимулювання малого бізнесу в Україні на сьогоднішній день є спрощена система оподаткування. На початку 2020 року граничний обсяг доходу для фізичних осіб-підприємців був збільшений у декілька разів, а наприкінці того ж року став прив'язний до обсягу мінімальної заробітної плати, що дозволило йому щорічно збільшуватись частково враховуючи таким чином інфляційні показники.

Під час повномасштабної війни, малі підприємці потрапили в надзвичайно складну ситуацію. Згідно з даними опитування, проведеного Європейською Бізнес Асоціацією в рамках ініціативи Unlimit Ukraine, настрої у сфері малого бізнесу впали до другого найнижчого показника за всі шість років проведення дослідження - 2,4 бала з можливих 5. Невпевненість, економічні втрати і нестабільність в економіці суттєво позначилися на їхньому настрої та діловій активності. У 2022 році було запроваджено тимчасово на період дії воєнного стану податкові пільги для фізичних осіб-підприємців. Проте, вже на початку 2023 року від даних ініціатив відмовились через потребу у збільшенні податкових надходжень до бюджетів усіх рівнів. Держава намагається підтримувати малий бізнес різноманітними податковими пільгами, проте через дефіцит бюджету, нажалі нові впровадження не тривають довго.

ВИСНОВКИ

У ході виконання роботи було виконано ряд наукових завдань, які полягали в поглибленні теоретичних засад обліку та оподаткування підприємств малого бізнесу, дослідженні практичних аспектів процесу ведення обліку та оподаткування підприємств малого бізнесу, виявленні проблем, недоліків та розробці основних напрямів вдосконалення обліку та оподаткування на підприємствах малого бізнесу.

Серед головних висновків варто зазначити наступне:

1. Малий бізнес є фундаментом ринкової економіки і саме він здійснює структурну перебудову економіки та визначає темпи економічного росту.

У вітчизняному законодавстві класифікація підприємств на малі, середні та великі здійснюються відповідно до критеріїв, зазначених у Господарському кодексі України (середня кількість працівників та обсяг доходу від будь-якої діяльності).

Малі підприємства становлять понад 95% від усієї кількості підприємств, зареєстрованих в Україні. Найбільші показники обсягу реалізованої продукції були в таких сферах економіки як операції з нерухомим майном, освіта, будівництво та діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування.

2. Суб'єктів малого підприємництва можна класифікувати за певними ознаками. Серед таких ознак класифікація за організаційно-правовою формою (фізичні особи – підприємці), формою власності (приватні, колективні, комунальні, спільні комунальні, державні, змішані), способом заснування (унітарні та корпоративні), спеціалізацією (ті, які здійснюють виробничу діяльність, не здійснюють виробничу діяльність та змішані), метою діяльності (ті, які за мету ставлять отримання прибутку, та ті, які виконують соціальну функцію та є неприбутковими), сезонністю (сезонні та цілорічні), видами економічної діяльності та іншими.

3. Вітчизняне законодавство надзвичайно різноманітне і питання обліку та оподаткування діяльності підприємств малого бізнесу регулюються великою

кількість нормативно-правових актів. Серед основних документів: Господарський кодекс України, Податковий кодекс України, Закон України «Про бухгалтерський облік та звітність в Україні», Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні», Положення (стандарт) бухгалтерського обліку НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність», Методичні рекомендації із застосування регістрів бухгалтерського обліку малими підприємствами, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 15 червня 2011 року № 720 та інші.

4. Одним з основних методів обліку на підприємствах є подвійний запис, який використовується для реєстрації фінансових операцій та створення фінансової звітності, він використовується на підприємствах будь-якого розміру, включаючи малі підприємства.

Методи бухгалтерського обліку містять такі елементи: документація, інвентаризація, оцінка, калькулювання, рахунки, подвійний запис, баланс, фінансові звітність.

На відміну від великих підприємств, де застосовуються складні системи обліку та фінансової звітності, на малих підприємствах застосовуються спрощені форми обліку.

5. Ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності відбувається згідно із Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», який визначає правові принципи регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності в Україні

На сьогоднішній день застосовуються такі форми ведення обліку як меморіально-ордерна, Журнал-Головна, журнально-ордерна, автоматизована і проста.

Форма організації бухобліку визначається в наказі про облікову політику підприємства. При формуванні наказу про організацію бухгалтерського обліку, підприємство повинно ретельно враховувати ряд важливих аспектів, щоб забезпечити ефективне функціонування облікової системи. Серед них варто зазначити вибір оптимальної форми організації бухгалтерського обліку, яка найкращим чином відповідає потребам підприємства. Також необхідно обрати

підходящу форму ведення бухгалтерського обліку, що відповідає специфіці його діяльності. Важливим елементом є встановлення чітких правил документообігу та використання сучасних технологій для обробки облікової інформації. Крім того, потрібно визначити систему та форму внутрішньогосподарського обліку, звітності та контролю господарських операцій, які дозволять забезпечити точність та надійність фінансової звітності підприємства. Окрему увагу слід приділити проведенню регулярних інвентаризацій активів і зобов'язань з метою підтвердження достовірності облікових даних та фінансової звітності.

6. Одним з методів удосконалення системи бухгалтерського обліку у галузі малих підприємств є саме автоматизація системи бухгалтерського обліку.

Щодо вдосконалення фінансової звітності на підприємствах малого бізнесу, запропоновано наступні шляхи вдосконалення: ввести перелік основних і додаткових статей форм фінансової звітності МП, базуючись на нормах НП(С)БО 25, НП(С)БО 1; розрахунки за авансами виданими й одержаними включити до переліку обов'язкових статей балансу і відображати їх окремо від іншої дебіторської чи кредиторської заборгованостей; доповнити «Звіт про фінансові результати» Форми № 2-м розділом II. «Витрати за економічними елементами»; скласти «Звіт про рух грошових коштів» за прямим або непрямим методом за бажанням керівництва МП як форму управлінської звітності.

7. Дослідження зарубіжного досвіду оподаткування малого бізнесу надзвичайно важливе для комплексного дослідження системи оподаткування малого бізнесу.

У Франції для малих підприємців введена прогресивна шкала оподаткування. Для прикладу, якщо у 2023 році у малого підприємця річний обсяг прибутку становитиме менше 42 500 Євро, він сплачуватиме податок за ставкою 15%. Якщо обсяг прибутку буде в межах 42 500 – 10 000 000 Євро, ставка податку становитиме 25%.

У Великобританії підхід до оподаткування більш консервативний. Якщо суб'єкт веде свою діяльність як юридична особа, то ставку податку складатиме 19%. Якщо суб'єкт веде свою діяльність як самозайнята особа, то він сплачує податки на рівні із найманими працівниками.

В ОАЕ у разі якщо річний оподатковуваний дохід не перевищує 375 000 дирхамів (близько 100 000 доларів США), ставка корпоративного податку становить 0%. А якщо річний оподатковуваний дохід перевищує 375 000 дирхамів – 9%.

8. В Україні ставки оподаткування для малих підприємств залежать від різних факторів, таких як форма власності, обсяги доходів та спеціальні умови оподаткування.

Механізм оподаткування діяльності підприємств малого бізнесу включає в себе такі складові як податкове законодавство, режим оподаткування, адміністрування податків, податкове виробництво, податковий контроль.

9. Найважливішим інструментом податкового стимулювання малого бізнесу в Україні на сьогоднішній день можна назвати спрощену систему оподаткування, яка за час свого існування продемонструвала ряд переваг.

Серед інструментів податкового стимулювання може бути і повне звільнення нових підприємств від сплати податків на певний термін у кілька років. Для подальшого розвитку податкової системи важливо зосередитись на ряді критичних напрямів, які сприятимуть створенню сприятливої бізнес-середовища. Один з них - підвищення довіри підприємців до податкових органів. Це можна досягти шляхом впровадження прозорих і справедливих процедур, які гарантують рівноправне та справедливе оподаткування для всіх підприємств. Податкова система також повинна надавати ефективну інформаційну та консультаційну підтримку малому бізнесу. Це означає забезпечення доступу до актуальних та зрозумілих матеріалів щодо податкових правил і процедур, а також надання консультацій з податкових питань. Така підтримка допоможе підприємцям правильно розуміти свої обов'язки та права, уникати помилок та зменшити ризик виникнення конфліктів з податковими органами. Важливим інструментом податкового стимулювання є не лише розмір податків, а й їх адміністрування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Corporate tax in Germany. Expatica. URL: <https://www.expatica.com/de/finance/taxes/corporate-tax-in-germany-108106/#rates>
2. Corporate taxes in France. Roche & Cie 22 August 2022. URL: <https://www.cabinet-roche.com/en/corporate-taxes-in-france/>
3. France — Orbitax Corporate Tax Rates. URL: <https://www.orbitax.com/taxhub/corporatetaxrates/FR/France>
4. Germany Country Profile – 2021. KPMG. URL: <https://kpmg.com/xx/en/home/insights/2018/06/european-tax-germany-country-profile.html>
5. How corporate tax supports 350,000 SMEs in UAE. URL: <https://www.khaleejtimes.com/business/how-corporate-tax-supports-350000-smes-in-uae>
6. Money and Tax. GOV UK. URL: <https://www.gov.uk/browse/tax>
7. Self-Employment Tax (Social Security and Medicare Taxes). IRS. An official website of the United States Government. URL: <https://www.irs.gov/businesses/small-businesses-self-employed/self-employment-tax-social-security-and-medicare-taxes>
8. United Arab Emirates. Corporate - Taxes on corporate income. PWC. URL: <https://taxsummaries.pwc.com/united-arab-emirates/corporate/taxes-on-corporate-income>
9. Акименко, О. Ю. Становлення облікової системи малих підприємств в Україні: ретроспективний аспект / О. Ю. Акименко, П. Нагорний // Юність науки – 2022: соціально-економічні та гуманітарні аспекти розвитку суспільства : зб. тез XII Міжнарод. наук.-практ. конф. студентів, аспірантів і молодих вчених (м. Чернігів, 15-16 трав. 2022 р.). – Чернігів : НУ «Чернігівська політехніка», 2022. – С. 93-95. URL: <http://ir.stu.cn.ua/handle/123456789/26176>

10. Альтернатива 1С в Україні: огляд українських та іноземних аналогів. Веб-ресурс «One Service Consulting». URL: <https://www.oneservice-consulting.com/alternatyva-1c-v-ukraini-ogljad-ukrainskyh-ta-inozemnyh-analogiv>
11. Андронік О.Л. Вплив оподаткування на розвиток малого та середнього підприємництва в Україні. Економіка і організація управління № 3 (39). 2020. URL: <https://jeou.donnu.edu.ua/article/view/9711>
12. Бачинський В.І. Спрощений облік на малих підприємствах: реалії сьогодення / В.І. Бачинський, В.М. Помулева // Всеукраїнський науково виробничий журнал «Інноваційна економіка». № 3- 4 [87] - 2021 р.- С. 175-181. URL: <http://inneco.org/index.php/innecoua/article/view/782>
13. Белова І.М., Семенишена Н.М., Мельничук О. Генезис становлення облікової системи малих підприємств в Україні. Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації. 2019. № 1-2. С. 26–48. URL: <http://ibo.wunu.edu.ua/index.php/ibo/article/view/402>
14. Бенько І. Особливості формування фінансової звітності для малих та середніх підприємств. Розвиток обліку, аудиту та оподаткування в умовах інноваційної трансформації соціально-економічних систем: Матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції, 25 листопада 2020 р. – Кропивницький: Ексклюзив-Систем, 2020. – 404 с. URL: <http://www.kntu.kr.ua/doc/science/zahody/vikl/2020/8-tez.pdf#page=34>
15. Благой В.В., Янченко Н.В., Тихомирова А.О., Блага В.В. Підтримка малого та середнього бізнесу з метою посилення підприємницької активності в національній економіці України. URL: <http://ppb.khadi.kharkov.ua/article/view/177623>
16. Буй Т. Г. Податкове стимулювання розвитку малого підприємництва в Україні / Буй Т. Г., Прімерова О. К. // Ефективна економіка : електронне наукове фахове видання. - 2018. - № 9. - [8 с.]. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/9_2018/45.pdf
17. Варналій З. С. Мале підприємництво: основи теорії і практики - 4-те вид., стер. - К.: Знання, 2008. - 302 с. URL: <https://westudents.com.ua/knigi/134-male-pdprimnitstvo-osnovi-teor-praktiki-varnaly-zs.html>

18. Васишин, Ю. В. Особливості оподаткування підприємств малого бізнесу в умовах воєнного стану / Ю. В. Васишин ; наук. кер О. С. Сакун // Бухгалтерський облік, оподаткування, аналіз і аудит: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку : тези доповідей VIII Міжнарод. наук.-практ. конф. (м. Чернігів, 25 листопада 2022 р.). – Чернігів : НУ «Чернігівська політехніка», 2022. – С. 107-109. URL: <http://ir.stu.cn.ua/handle/123456789/26285>
19. Городовий Н., Козуб М. Проблеми організації бухгалтерського обліку на підприємствах малого бізнесу. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/17466/1/Kuzub%20365-367.pdf>
20. Господарський кодекс України. Закон України від 16.01.2023 № 436-IV (із змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення 01.02.2023).
21. Грановська І.В. Сучасний стан розвитку оподаткування малого бізнесу в Україні. Економіка та підприємництво. 2021. №3. URL: http://www.econom.stateandregions.zp.ua/journal/2021/3_2021/20.pdf
22. Делас В.А., Грицаюк А.В. Актуальні проблеми та напрями реформування спрощеної системи оподаткування в Україні. International Scientific Journal “Internauka”. URL: <https://www.inter-nauka.com/uploads/public/15209421251472.pdf>
23. Державна податкова служба України. Офіційний сайт. URL: <https://tax.gov.ua/> (дата звернення 01.02.2023).
24. Державна служба статистики України. Офіційний сайт. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 01.02.2023).
25. Дмитренко О.М. Особливості ведення обліку та оподаткування на підприємствах малого бізнесу в країнах ЄС. Міждисциплінарні наукові дослідження: особливості та тенденції: матеріали міжнародної наукової конференції (Т. 1), 4 грудня, 2020 рік. Чернігів, Україна: МЦНД. URL: <http://ea.donntu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/32533/1/177-678-PB%28%D0%BC.%D0%BD%D0%B0%D1%80.%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%84%29->

[%D0%9C%D1%96%D0%B7%D1%96%D0%BD%D0%B0%2C%20%D0%91%D1%80%D0%B5%D0%B6%D0%BD%D1%94%D0%B2%D0%B0.pdf#page=80](#)

26. Довбуш А. В. Особливості організації обліку на підприємствах малого бізнесу в Україні / А. В. Довбуш, Г. І. Давидовська // Інноваційна економіка. - 2020. - № 5-6. - С. 162-167. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=inek_2020_5-6_22
27. Жечева А.М., Костякова А.А., Форми бухгалтерського обліку. Матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної інтернетконференції, присвяченої пам'яті професора, заслуженого працівника вищої школи Дмитра Мусійовича Фесенка. Полтава, 2021. URL: http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/bitstream/123456789/10846/1/%D0%9C%D0%B0%D1%82%D0%B5%D1%80%D1%96%D0%B0%D0%BB%D0%B8_%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%84%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BD%D1%86%D1%96%D1%97_%D0%9F%D0%94%D0%90%D0%90_%20%D0%A7.1%20%281%29.pdf
28. Іванишина О.С., Деміденко Л.С. Спрощена система оподаткування, обліку та звітності: сучасний стан та напрями її вдосконалення. Ефективна економіка. 2020. № 5. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7909>
29. Карпова Т.С. Механізм ефективного функціонування підприємств: податковий аспект. Економіка і організація управління № 3 (39) (2020). URL: <https://jeou.donnu.edu.ua/article/view/9709>
30. Козак А.Р. Роль та місце малого бізнесу в економіці України та світу. Вісник студентського наукового товариства ДонНУ імені Василя Стуса. Том 2 № 13 (2021). URL: <https://jvestnik-sss.donnu.edu.ua/article/view/11281>
31. Козинець, І. Г. Спрощена система оподаткування в Україні: переваги та недоліки / І. Г. Козинець, О. В. Кравченко // Юридичний науковий електронний журнал. - 2020. - № 3. - С. 242-245. URL: http://lsej.org.ua/3_2020/60.pdf

32. Колісник О.П., Ігнатенко Т.О. Особливості формування облікової політики малого підприємства. VIII Міжнародна науково-практична конференція (м. Луцьк, 9 жовтня 2021 р.). URL: https://lib.lntu.edu.ua/sites/default/files/2021-11/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D1%82%D0%B5%D0%B7%20%289%20%D0%B6%D0%BE%D0%B2%D1%82%D0%BD%D1%8F%202021%20%D1%80.%29_1.pdf#page=205
33. Корзун О. П. Особливості організації бухгалтерського обліку та фінансової звітності на малих підприємствах. Вісник студентського наукового товариства. 2019. Вип. 2. С. 68-70. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/13629>
34. Котко Я.М. Роль малого підприємництва у сучасній економіці України. Інноваційні технології та актуальні питання післязбиральної доробки плодоовочевої продукції як важіль підвищення економічної ефективності : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Херсон, 14-15 березня 2019 р. – Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2019. – 560 с. URL: <http://ksau.kherson.ua/files/konferencii/%D0%86%D0%BD%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%B9%D0%BD%D1%96%20%D1%82%D0%B5%D1%85%D0%BD%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%97%20222%20%D0%BF%D0%B5%D1%87%D0%B0%D1%82%D1%8C.pdf#page=232>
35. Марченко В.М., Харитоненко Д.В. Сучасні тенденції розвитку малого підприємництва в Україні. № 19 (2021): Економічний вісник НТУУ «Київський політехнічний інститут». URL: <http://ev.fmm.kpi.ua/article/view/225854>
36. Мелень О. В. Оподаткування підприємств малого бізнесу [Електронний ресурс] / О. В. Мелень, М. С. Наконечна // Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством : матеріали 4-ї Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф., 31 березня 2021 р. Ч. 1 / орг. ком.: Л. Дорогань-Писаренко [та ін.]. – Електрон. текст. дані. – Полтава, 2021. – С. 336-338. URL:

<https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/80c461f1-51d4-419d-a538-fa1f981934c0/content>

37. Мелень О. В. Організація та методика ведення обліку на підприємствах малого бізнесу / О. В. Мелень, Є. Ю. Дем'янцева // Причорноморські економічні студії / Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій. – 2022. – Вип. 73. – С. 123-127. URL: http://bses.in.ua/journals/2022/73_2022/21.pdf
38. Методичні рекомендації із застосування реєстрів бухгалтерського обліку малими підприємствами. Наказ Міністерства фінансів України від 15.06.2011 № 720. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0720201-11#Text> (дата звернення 01.02.2023).
39. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства. Наказ Міністерства фінансів України від 27.06.2013 № 635 (із змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0635201-13#Text> (дата звернення 15.02.2023)
40. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73 (із змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>
41. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність». Наказ Міністерства фінансів України від 25.02.2000 № 39 (із змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00#Text> (дата звернення 01.02.2023)
42. Онісіфорова В. Ю. Алгоритм та критерії вибору системи оподаткування малого підприємства в Україні / В. Ю. Онісіфорова, В. К. Сідельнікова // Економіка. Фінанси. Право. – 2019. – Вип. 11(2). – С. 25–27. URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/items/dbb22c13-46a6-4f18-b5e8-f823175e6fc6>
43. Організація бухобліку на новоствореному підприємстві. Газета «Інтерактивна бухгалтерія». URL: <https://interbuh.com.ua/ua/documents/ib/9007/101600>

44. Організація документообігу на підприємстві. Грудень 2016, веб-ресурс iFactor. URL: <https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2016/december/issue-102/article-24076.html>
45. Павелко О. В. Спрощення обліку на підприємствах малого бізнесу. Електронний архів Державного університету «Житомирська політехніка». 2017. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/09/151.pdf>
46. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій. Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 № 291 (із змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1557-11#Text> (дата звернення 15.02.2023)
47. Податкова звітність ФОП за 2022 рік: особливості подання в разі зміни групи або системи оподаткування. ІПС ЛІГА:ЗАКОН. Стаття від 16.01.2023. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/reader/BZ014326>
48. Податковий кодекс України. Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI (із змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення 01.03.2023).
49. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку. Наказ Міністерства фінансів України від 24 травня 1995 року № 88 (із змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/z0168-95#Text> (дата звернення 15.02.2023)
50. Порядок подання фінансової звітності. Постанова Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2000 року № 419 (із змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/419-2000-%D0%BF#Text> (дата звернення: 15.02.2023).
51. Потапенко, Я. О. Особливості оподаткування підприємств малого бізнесу / Я. О. Потапенко ; наук. кер. В. В. Гливенко // Юність науки – 2021: соціально-економічні та гуманітарні аспекти розвитку суспільства : зб. тез XI Міжнарод. наук.-практ. конф. студентів, аспірантів і молодих вчених (м. Чернігів, 25-26 берез. 2021 р.) : у 2-х ч. Ч. 1. – Чернігів : НУ «Чернігівська політехніка», 2021. – С. 154-156. URL: https://stu.cn.ua/wp-content/uploads/2021/09/zbirnyk-yunist-nauky-2021_ukr-1-chastyna2.pdf#page=154

52. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні. Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV (із змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення 01.03.2023).
53. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування. Закон України від 09.07.2003 № 1058-IV (із змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1058-15#Text> (дата звернення 01.03.2023).
54. Про затвердження змін до форми Податкової декларації з податку на прибуток підприємств. Наказ Міністерства фінансів України від 20 лютого 2023 року № 101 (із змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0412-23#Text> (дата звернення 15.02.2023)
55. Про затвердження форм податкових декларацій платника єдиного податку. Наказ Міністерства фінансів України від 19.06.2015 № 578 (із змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0799-15#Text> (дата звернення 01.03.2023).
56. Про затвердження форми Податкової декларації з податку на прибуток підприємств. Наказ Міністерства фінансів України від 20.10.2015 № 897 (із змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1415-15#Text> (дата звернення 01.03.2023).
57. Про затвердження форми податкової декларації платника єдиного податку третьої групи на період дії воєнного, надзвичайного стану в Україні. Наказ Міністерства фінансів України від 26.04.2022 № 124 (із змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0495-22#Text> (дата звернення 01.03.2023).
58. Про затвердження форми податкової декларації про майновий стан і доходи та Інструкції щодо заповнення податкової декларації про майновий стан і доходи. Наказ Міністерства фінансів України від 02.10.2015 № 859 (із змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1298-15#Text> (дата звернення 01.03.2023).
59. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Закон України від 08.07.2010 № 2464-VI (із змінами та

- доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2464-17#Text> (дата звернення 01.03.2023).
60. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні. Закон України від 22.03.2012 № 4618-VI (із змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4618-17#Text> (дата звернення 01.02.2023).
61. Про фермерське господарство. Закон України від 19.06.2003 № 973-IV (із змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/973-15#Text> (дата звернення 15.02.2023).
62. Семчук, Ж. УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ ПРИМІСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ. Scientific Notes of Lviv University of Business and Law, 21, 88-93. 2019. URL: <https://nzlubp.org.ua/index.php/journal/article/view/141>
63. Спрощений План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств. Наказ Міністерства фінансів України від 19.04.2021 № 186 (із змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0389-01#Text> (дата звернення 15.02.2023).
64. Статус фізичної особи - підприємця: проблеми застосування законодавства. Роз'яснення Міністерства юстиції України від 14.01.2011. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0012323-11#Text>
65. Топоркова О. А., Ткач В. М., Шмерук І. А. Нормативно-правове регулювання малого бізнесу в Україні. Економічна кібернетика: шлях до цифрової економіки : зб. наук. пр. за матеріалами Всеукр. наук-практ. інтернет-конф., м. Дніпро, (1–2 берез. 2019 р.). Дніпро, 2019. С. 64–69. URL: <http://eadnurt.diit.edu.ua/bitstream/123456789/11769/1/Toporkova%20.pdf>
66. Фенц У., Белова І. Організація бухгалтерського обліку на підприємствах малого бізнесу. Міжнародна науково-практична конференція. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/38112/1/%D0%A4%D0%95%D0%9D%D0%A6.pdf>
67. Хмелюк А. Розвиток малого бізнесу в Україні як фактор становлення соціально орієнтованої економіки: нормативний та обліковий аспект.

- Економічний аналіз. Тернопіль. 2019. Том 29. № 3. С. 116-123. URL: <http://econa.wunu.edu.ua/index.php/econa/article/view/1683>
68. Хмелюк А.В., Лобас І.А. Організація обліку на підприємствах малого бізнесу: нормативно-правовий аспект. "Світ економічної науки. Випуск 14": матеріали міжнародної науковопрактичної інтернет-конференції економічного спрямування. - Тернопіль, 2019. – 112 с. URL: https://www.economy-confer.com.ua/data/downloads/file_1565675446.pdf#page=72
69. Хоча Н.В. Перспективи вдосконалення форм фінансової звітності малих підприємств. Електронний журнал «Бизнесінформ». 2018.
70. Чевганова В.Я., Мирошніченко Т.В., Олійник Д.С., Роль малого бізнесу в економіці України. Ivanov I. Analysis of the phauistic composition of Ukraine // Topical issues of the development of modern science. Abstracts of the 8th International scientific and practical conference. Publishing House "ACCENT". Sofia, Bulgaria. 2020. Pp. 21-27. URL: https://www.researchgate.net/profile/V-Tsygankova/publication/340732567_THE_INFLUENCE_OF_THE_DERIVATIVE_OFD_PIRIMIDINE_-_METHYUR_ON_THE_YIELD_OF_THE_MAIZE_BEET_AND_OATS_PLANTS/links/5e9ae4b4299bf13079a2f574/THE-INFLUENCE-OF-THE-DERIVATIVE-OFD-PIRIMIDINE-METHYUR-ON-THE-YIELD-OF-THE-MAIZE-BEET-AND-OATS-PLANTS.pdf#page=528

ДОДАТКИ

Додаток А

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 25 "Спрощена фінансова
звітність"
(пункт 4 розділу I)

ДОКУМЕНТ ПРИЙНЯТО

Фінансова звітність малого підприємства

Підприємство	Дата(рік,місяць,число)	Коди		
Державне Підприємство "Медичні закупівлі України"	за ЄДРПОУ	2022	01	01
Територія Печерський район	за КАТОТТГ I	42574629		
Організаційно-правова форма господарювання Державне підприємство	за КОПФГ	UA80000000000624772		
Вид економічної діяльності Діяльність посередників у торгівлі товарами широкого асортименту	за КВЕД	140		
Середня кількість працівників, осіб 70		46.19		
Одиниця виміру: тис. грн. з одним десятковим знаком				
Адреса, телефон вулиця Грушевського М., буд. 7, Печерський р-н, м. Київ, 01601, Україна		0935814216		

I. Баланс на 31 грудня 2021 р.

Актив	Код рядка	Форма № 1-м Код за ДКУД 1801006	
		На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	-	1 449,6
Первісна вартість	1001	-	1 771,2
Накопичена амортизація	1002	(-)	(321,6)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	499,4	2 188,1
Основні засоби :	1010	1 898,6	2 858,1
первісна вартість	1011	2 496,5	4 324,0
знос	1012	(597,9)	(1 465,9)
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	2 398,0	6 495,8
II. Оборотні активи			
Запаси :	1100	1 179 010,5	1 380 346,4
у тому числі готова продукція	1103	1 178 934,5	1 380 170,3
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	117,4	32,5
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	-	2,2
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	2,2
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	6 975 181,6	5 777 334,3
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	893 542,6	26,2
Витрати майбутніх періодів	1170	-	172,4
Інші оборотні активи	1190	6,5	406,1
Усього за розділом II	1195	9 047 858,6	7 158 320,1
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	9 050 256,6	7 164 815,9

Продовження Додатку А

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	0,1	835,6
Додатковий капітал	1410	1 262,4	3 983,5
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	45,0	55,0
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	1 307,5	4 874,1
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	370 376,3	3 104,7
розрахунками з бюджетом	1620	44,3	5,1
у тому числі з податку на прибуток	1621	15,0	-
розрахунками зі страхування	1625	11,0	-
розрахунками з оплати праці	1630	40,2	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	13 170,4	11 406,6
Усього за розділом III	1695	383 642,2	14 516,4
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	9 050 256,6	7 164 815,9

2. Звіт про фінансові результати
за Рік 2021 р.

Стаття	Код рядка	Форма № 2-м Код за ДКУД 1801007	
		За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	109,2	598,1
Інші операційні доходи	2120	9 351 833,1	1 060 746,8
Інші доходи	2240	-	-
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	9 351 942,3	1 061 344,9
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(-)	(422,1)
Інші операційні витрати	2180	(9 351 882,3)	(1 060 651,5)
Інші витрати	2270	(-)	(-)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(9 351 882,3)	(1 061 073,6)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	60,0	271,3
Податок на прибуток	2300	(10,8)	(48,9)
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	49,2	222,4

Керівник _____
(підпис)

Головний бухгалтер _____
(підпис)

ЕП Жужа
Альона Олександрівна
ЕП Бабінська
Тетяна Володимирівна
Жужа Альона Олександрівна
(ініціали, прізвище)
Бабінська Тетяна Володимирівна
(ініціали, прізвище)

¹ Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад

Додаток Б

Додаток 2
до Положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 25
"Фінансовий звіт суб'єкта
малого підприємства"

СПРОЩЕНИЙ ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ суб'єкта малого підприємства

Фінансова звітність малого підприємства

Підприємство	Дата(рік,місяць,число)	Коди		
Державне Підприємство "Медичні закупівлі України"	за ЄДРПОУ	2022	01	01
Територія Печерський район	за КАТОТГ ¹	42574629		
Організаційно-правова форма господарювання Державне підприємство	за КОПФГ	UA80000000000624772		
Вид економічної діяльності Діяльність посередників у торгівлі товарами широкого асортименту	за КВЕД	140		
Середня кількість працівників, осіб 70		46.19		
Одиниця виміру: тис. грн. з одним десятковим знаком				
Адреса, телефон вулиця Грушевського М., буд. 7, Печерський р-н, м. Київ, 01601, Україна		0935814216		

1.Баланс на 31 грудня 2021 р.

Форма N 1-мс Код за ДКУД | 1801006 |

Актив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Основні засоби:		1 898,6	2 858,1
залишкова вартість	030		
первісна вартість	031	2 496,5	4 324,0
знос	032	597,9	1 465,9
Інші необоротні активи	070		
Усього за розділом I	080	1 898,6	2 858,1

Продовження Додатку Б

II. Оборотні активи			
Запаси	100	1 179 010,5	1 380 346,4
Поточна дебіторська заборгованість	210	6 975 181,6	5 777 334,3
Грошові кошти та їх еквіваленти		893 542,6	26,2
в національній валюті	230		
у тому числі в касі	231		
в іноземній валюті	240		
Інші оборотні активи	250	6,5	406,1
Усього за розділом II	260	9 047 741,2	7 158 113
Баланс	280	9 049 639,8	7 160 971,1

Пасив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Капітал	300	1 262,4	3 983,5
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	350	45,0	55,0
Усього за розділом I	380	1307,4	3738,5
II. Цільове фінансування	430	8 665 306,9	7 145 425,4
III. Довгострокові зобов'язання	480	381 7019,1	14 516,4
IV. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	500		
Кредиторська заборгованість за	530		

Продовження Додатку Б

товари, роботи, послуги			
Поточні зобов'язання за розрахунками:			
з бюджетом	550		
зі страхування	570		
з оплати праці*	580		
Інші поточні зобов'язання	610		
Усього за розділом IV	620		
Баланс	640	9 049 639,8	7 160 971,1

*З рядка 580 графа 4 Прострочені зобов'язання з оплати праці (665) _____

2. Звіт про фінансові результати

за Рік 2021 р.

Форма N 2-мс
Код за ДКУД | 1801007 |

Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	010	109,2	598,1
Непрямі податки та інші вирахування з доходу	020	()	()
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) (010 - 020)	030		

Продовження Додатку Б

Інші доходи	040	9 351 833,1	1 060 746,8
Разом чисті доходи (030 + 040)	070	9 351 942,3	1 061 344,9
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	080	()	(422,1)
Інші витрати	100	(9 351 882,3)	(1 060 651,5)
у тому числі:	101		
	102	()	()
Разом витрати (080 + 100)	120	(9 351 882,3)	(1 061 073,6)
Фінансовий результат до оподаткування (070 - 120)	130	60,0	271,3
Податок на прибуток	140	(10,8)	(48,9)
Витрати (доходи), які зменшують (збільшують) фінансовий результат після оподаткування	145		
Чистий прибуток (збиток) (130 - 140 - 145)	150	49,2	222,4

Керівник

(підпис)

Жужа А.О.

(ініціали, прізвище)

Головний бухгалтер

(підпис)

Бабінська Т.В.

(ініціали, прізвище)

Приклад складання Наказу про облікову політику підприємства

Товариство з обмеженою відповідальністю
«Металторгсервіс»

*Наказ від 04.01.2023 р. № 1
м. Київ*

На підставі Закону України від 16.07.99 р. N 996-XIV "Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні", Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку наказую:

1. Ведення бухгалтерського обліку та формування даних для складання податкової звітності покласти на бухгалтерію на чолі з головним бухгалтером.

2. Для ведення бухгалтерського обліку використовувати програму 1С версія 8.2. Бухгалтерії забезпечувати друкування оборотно-сальдових відомостей, журналів-ордерів, інших облікових реєстрів за кожний звітний місяць. Оборотно-сальдові відомості за рахунками обліку товарно-матеріальних цінностей повинні бути завірені підписами матеріально-відповідальних осіб.

3. Як одиницю бухгалтерського обліку запасів взяти їх назву, при вибутті запасів, що використовуються під час оптової торгівлі та надання послуг, їх оцінку здійснювати за ідентифікованою собівартістю, під час роздрібною торгівлі — за методом ціни продажу.

4. До складу малоцінних необоротних матеріальних активів відносити матеріальні активи зі строком корисного використання понад 12 місяців і вартістю менше ніж 6000 грн.

5. Зношування малоцінних необоротних матеріальних активів нараховувати в розмірі 50% їх вартості у першому місяці експлуатації.

6. Нарахування амортизації об'єктів ОЗ здійснювати прямолінійним методом. Строк корисного використання кожного конкретного об'єкта ОЗ визначати спеціально створеною комісією.

7. Нарахування амортизації нематеріальних активів здійснювати прямолінійним методом. Строк корисного використання за відсутності у правовстановлюючих документах визначається комісією.

Продовження Додатку В

8. Облік здійснюваних витрат діяльності вести з використанням класу рахунків 9 Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємств і організацій.

9. Ступінь завершеності операцій з надання послуг розраховувати шляхом визначення питомої ваги витрат, понесених підприємством у зв'язку з наданням послуг, у загальній очікуваній сумі таких витрат.

10. Щомісяця нараховувати резерв майбутніх відпусток з урахуванням відрахувань єдиного соціального внеску. Для розрахунків річних сум запланованих на оплату відпусток і загального фонду оплати праці використовувати дані, затверджені штатним розкладом і графіком відпусток.

11. Щомісяця нараховувати резерв сумнівних боргів з використанням коефіцієнта сумнівності. Коефіцієнт сумнівності розраховувати шляхом класифікації дебіторської заборгованості за строками непогашення. Начальнику відділу продажів інформацію про строки непогашення щомісяця надавати до бухгалтерії.

12. Відображення відстрочених податкових активів і відстрочених податкових зобов'язань здійснювати щокварталу.

13. З метою визначення кількісного критерію істотності інформації, що відображається у фінансовій звітності, про господарські операції, доходи і витрати установити кількісний критерій у розмірі 1,5% чистого прибутку звітного періоду.

14. З метою визначення кількісного критерію істотності інформації, що відображається у фінансовій звітності, про суму активів, зобов'язань, власного капіталу установити його в розмірі 2% відповідної бази (вартості активів, зобов'язань, власного капіталу) на звітну дату.

Директор _____ *Пушко В. В.*

Приклад складання Наказу про організацію бухгалтерського обліку на підприємстві

Товариство з обмеженою відповідальністю
«Атлант»

Наказ від 22.11.2022 р. № 3
м. Харків

Про організацію бухгалтерського обліку на підприємстві

На виконання вимог Закону України від 16 липня 1999 року № 996-XIV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, а також з метою дотримання підприємством єдиної методики відображення господарських операцій та забезпечення своєчасного надання достовірної інформації користувачам фінансової звітності наказую:

1. Ведення бухгалтерського обліку на підприємстві покласти на бухгалтерську службу підприємства на чолі з головним бухгалтером.

2. Головному бухгалтеру:

2.1. Здійснювати ведення бухгалтерського обліку згідно із принципами і методами, зазначеними Законом України від 16 липня 1999 року № 996-XIV «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку та обліковою політикою підприємства.

2.2. Облік витрат підприємства вести на рахунках класу 9 «Витрати діяльності» з використанням рахунків класу 8 «Витрати за елементами».

2.3. Бухгалтерський облік вести з використанням системи управління «ІС-ПРО».

2.4. Облікові реєстри, створені за допомогою програми «ІС-ПРО», роздруковувати в міру потреби, але не рідше одного разу на місяць.

2.5. Використовувати робочий План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій ТОВ «Атлант», розроблений для системи «ІС-ПРО» (додаток 1 до цього Наказу).

3. Затвердити графік документообігу (додаток 2 до цього Наказу).

Продовження Додатку Г

4. Спеціалісти виробництв, цехів і відділень передають бухгалтерські документи в центральну бухгалтерію для ведення обліку.

5. Для забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності проводити інвентаризацію активів і зобов'язань відповідно до Положення про інвентаризацію активів і зобов'язань, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 02.09.2014. №879

6. Установити такі строки проведення інвентаризації:

- усіх активів і зобов'язань - щорічно перед складанням річної фінансової звітності станом на 30 листопада поточного року;

- незавершеного виробництва та напівфабрикатів власного виробництва – щомісяця станом на останній робочий день місяця;

- бланків суворої звітності- щоквартально станом на останній робочий день кварталу;

- грошових коштів у касі – щомісячно станом на останній робочий день місяця;

- раптові інвентаризації- відповідно до плану роботи постійно діючої інвентаризаційної комісії.

7. До складу постійно діючої інвентаризаційної комісії належать:

Голова комісії: заступник директора Макарова А.Ф.

Заступник голови комісії: майстер Дудинський В.М.

Члени комісії: бухгалтер кривоніс Г.А.

Монтажник: Даниленко А.С.

8. Контроль за виконанням цього наказу покласти на головного бухгалтера підприємства.

Генеральний директор

Кравець

А.П. Кравець